

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,
श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता पद पाठः
(वाक्य सहित)

चतुर्थकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः

Notes:

1. Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in

Table of Contents

4 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे चतुर्थ

काण्डं 3

4.4 चतुर्थकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः – पञ्चमचितिशेषनिरूपणं..... 3

पद पाठे (वाक्य सहित) – चतुर्थकाण्डे – चतुर्थः प्रश्नः

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ओं

4 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे चतुर्थ

काण्डं

4.4 चतुर्थकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः – पञ्चमचितिशेषनिरूपणं

4.4.1.1

रश्मि॑रसि॒ क्षया॑य त्वा॒ क्षयं॑ जिन्व॒ प्रेति॑रसि॒ धर्मा॑य त्वा॒ धर्मं॑
जिन्वा॑न्वितिरसि॒ दिवे॑ त्वा॒ दिवं॑ जिन्व॒ सन्धि॑रस्यन्तरिक्षाय॒ त्वाऽन्तरि॑क्षं
जिन्व॑ प्रतिधि॒रसि॒ पृथि॑व्यै त्वा॒ पृथि॑वीं जिन्व॒ विष्टं॑भोऽसि॒ वृष्ट्यै॑ त्वा
वृष्टिं॑ जिन्व॒ प्रवा॑स्यहे॒ त्वाऽह॑र्जिन्वानु॒ वाऽसि॒ रात्रि॑यै त्वा॒ रात्रिं॑

जिन्वो॑ शिगसि॒ – [ ] 1

4.4.1.1 - Padam

रश्मिः॑ । असि॒ । क्षया॑य । त्वा॒ । क्षयम्॑ । जिन्व॒ । प्रेति॑रिति
प्र – इतिः॑ । असि॒ । धर्मा॑य । त्वा॒ । धर्मम्॑ । जिन्व॒ ।

अ॒न्वि॒ति॒रि॒त्यनु॑ – इ॒तिः॑ । अ॒सि॒ । दि॒वे॑ । त्वा॒ । दि॒वम्॑ ॥ जि॒न्व॑ ।
स॒न्धि॒रि॒ति॑ सं – धिः॑ । अ॒सि॒ । अ॒न्त॒रि॒क्षाय॑ । त्वा॒ । अ॒न्त॒रि॒क्षम्॑ ।
जि॒न्व॑ । प्र॒ति॒धि॒रि॒ति॑ प्र॒ति-धिः॑ । अ॒सि॒ । पृ॒थि॒व्यै॑ । त्वा॒ । पृ॒थि॒वीम्॑ ।
जि॒न्व॑ । वि॒ष्टं॑भ इति॑ वि-स्तं॑भः । अ॒सि॒ । वृ॒ष्ट्यै॑ ॥ त्वा॒ । वृ॒ष्टिम्॑ ।
जि॒न्व॑ । प्र॒वे॒ति॑ प्र – वा । अ॒सि॒ । अ॒ह्ने॑ ॥ त्वा॒ । अ॒हः॑ । जि॒न्व॑ ।
अ॒नु॒वे॒त्यनु॑ – वा । अ॒सि॒ । रा॒त्रि॒यै॑ । त्वा॒ । रा॒त्रि॒म्॑ । जि॒न्व॑ । उ॒शिक्॑ ।
अ॒सि॒ । १ (५०)

4.4.1.2

व॒सु॒भ्य॒स्त्वा॑ व॒सू॒ञ्जि॒न्व॑ प्र॒के॒तो॑ऽसि॒ रु॒द्रे॒भ्य॒स्त्वा॑ रु॒द्रा॒ञ्जि॒न्व॑
सु॒दी॒ति॒र॒स्यादि॒त्ये॒भ्य॒स्त्वा॑ ऽऽदि॒त्या॒ञ्जि॒न्वौ॒जो॑ऽसि॒ पि॒तृ॒भ्य॒स्त्वा॑
पि॒तृ॒ञ्जि॒न्व॑ त॒न्तु॒र॒सि॑ प्र॒जा॒भ्य॒स्त्वा॑ प्र॒जा॒ जि॒न्व॑ पृ॒त॒ना॒षा॒ड॒सि॑
प॒शु॒भ्य॒स्त्वा॑ प॒शू॒ञ्जि॒न्व॑ रे॒व॒द॒स्यो॑ष॒धी॒भ्य॒-स्त्वौ॑ष॒धी॒-र्जि॒न्वा॒भि॒जि॒द॒सि॑
यु॒क्त॒ग्रा॒वे॒न्द्राय॑ त्वे॒न्द्रं॑ जि॒न्वा॒धि॒प॒ति॒र॒सि॑ प्रा॒णाय॑ – [ ] २

4.4.1.2 - Padam

वसु॑भ्य॒ इति॑ वसु॑ – भ्यः॒ । त्वा॑ । वसू॑न् । जि॒न्व । प्र॒के॒त इति॑
प्र – के॒तः । अ॒सि । रु॒द्रेभ्यः॑ । त्वा॑ । रु॒द्रान् । जि॒न्व ।
सु॒दी॒तिरिति॑ सु॒- दी॒तिः । अ॒सि । आ॒दि॒त्येभ्यः॑ । त्वा॑ । आ॒दि॒त्यान् ।
जि॒न्व । ओ॒जः । अ॒सि । पि॒तृभ्य॑ इति॑ पि॒तृ – भ्यः॒ । त्वा॑ । पि॒तृन् ।
जि॒न्व । तन्तुः॑ । अ॒सि । प्र॒जाभ्य॑ इति॑ प्र – जा॒भ्यः॒ । त्वा॑ । प्र॒जा
इति॑ प्र – जाः॒ । जि॒न्व । पृ॒त॒ना॒षाट् । अ॒सि । प॒शुभ्य॑ इति॑
प॒शु – भ्यः॒ । त्वा॑ । प॒शून् । जि॒न्व । रे॒वत् । अ॒सि ।
ओ॒ष॒धीभ्य॑ इत्यो॒ष॒धि – भ्यः॒ । त्वा॑ । ओ॒ष॒धीः । जि॒न्व ।
अ॒भि॒जि॒दि॒त्यभि॑ – जि॒त् । अ॒सि । यु॒क्त॒ग्रा॒वेति॑ यु॒क्त – ग्रा॒वा ।
इन्द्रा॑य । त्वा॑ । इन्द्र॑म् । जि॒न्व । अ॒धि॒प॒तिरि॒त्यधि॑-प॒तिः । अ॒सि ।
प्रा॒णा॒येति॑ प्र-अ॒ना॒य । 2 (50)

4.4.1.3

त्वा॑ प्रा॒णं जि॒न्व य॒न्ताऽस्य॑पा॒नाय॑ त्वाऽपा॒नं जि॒न्व स॒ꣳस॒र्पोऽसि॑
चक्षु॑षे त्वा॑ चक्षु॑र्जि॒न्व वयो॑धा अ॒सि श्रो॒त्राय॑ त्वा॑ श्रो॒त्रं जि॒न्व

त्रिवृ॑दसि॑ प्र॒वृ॑दसि॑ सँ॒वृ॑दसि॑ वि॒वृ॑दसि॑ स॒॒रो॒हो॑ऽसि॑ नी॒रो॒हो॑ऽसि॑
प्र॒रो॒हो॑ऽस्यनु॒रो॒हो॑ऽसि॑ वसु॒को॑ऽसि॑ वेष॑श्चिरसि॑ वस्य॑ष्टिरसि॑ । 3

4.4.1.3 - Padam

त्वा । प्रा॒णमि॑ति॒ प्र - अन॑म् । जि॒न्व । यन्ता॑ । अ॒सि । अ॒पा॒ना॒ये॒त्यप॑
- अ॒ना॒य । त्वा । अ॒पा॒नमि॑त्यप - अन॑म् । जि॒न्व । स॒॒स॒र्प॑ इति॑
सं - सर्पः॑ । अ॒सि । चक्षु॑षे । त्वा । चक्षुः॑ । जि॒न्व । वयो॑धा इति॑
वयो - धाः । अ॒सि । श्रो॑त्राय । त्वा । श्रो॑त्रम् । जि॒न्व । त्रि॒वृ॑दिति॑
त्रि - वृत् । अ॒सि । प्र॒वृ॑दिति॑ प्र - वृत् । अ॒सि । सँ॒वृ॑दिति॑
सं - वृत् । अ॒सि । वि॒वृ॑दिति॑ वि - वृत् । अ॒सि । स॒॒रो॒हः॑ इति॑
सं - रो॒हः । अ॒सि । नी॒रो॒ह इति॑ निः - रो॒हः । अ॒सि । प्र॒रो॒ह इति॑
प्र - रो॒हः । अ॒सि । अनु॒रो॒ह इत्यनु॑ - रो॒हः । अ॒सि । वसु॑कः ।
अ॒सि । वेष॑श्चिरिति॑ वेष - श्रिः । अ॒सि । वस्य॑ष्टिः । अ॒सि । 3 (43)
(उ॒शि॒गसि॑ - प्रा॒णाय॑ - त्रि॒च॒त्वारि॑ञ्च) (A1)

4.4.2.1

रा॒ज्य॒सि॒ प्रा॒ची॒ दि॒ग्व॒स॒व॒स्ते॒ दे॒वा॒ अधि॑प॒तयो॒ऽग्नि॒र्हे॒ती॒नां॑ प्र॒ति॒ध॒र्ता॑
त्रि॒वृत्॒ त्वा॒ स्तो॒मः॑ पृ॒थि॒व्या॒ श्रय॑त्वा॒ज्य-मु॒क्थ॒मव्य॑थ॒यथ् स्त॒भ्ना॒तु
रथ॑न्त॒रꣳ साम॑ प्र॒ति॒ष्ठि॒त्यै॒ वि॒रा॒ड॒सि॒ दक्षि॑णा॒ दि॒गु॒द्रा॒स्ते॒ दे॒वा
अधि॑प॒तय॒ इन्द्रो॑ हे॒ती॒नां॑ प्र॒ति॒ध॒र्ता॑ पञ्च॒दश॑स्त्वा॒ स्तो॒मः॑ पृ॒थि॒व्या॒
श्रय॑तु॒ प्र-उ॒गमु॒क्थ॒मव्य॑थ॒यथ् स्त॒भ्ना॒तु बृ॒हथ् साम॑ प्र॒ति॒ष्ठि॒त्यै
स॒म्रा॒ड॒सि॒ प्र॒ती॒ची॒ दि- [ ] 4

4.4.2.1 - Padam

रा॒ज्ञी॑ । अ॒सि॒ । प्रा॒ची॑ । दिक् । व॒स॒वः॑ । ते॒ । दे॒वाः॑ । अधि॑प॒तय॒
इत्य॑धि - प॒तयः॑ । अ॒ग्निः॑ । हे॒ती॒नाम् । प्र॒ति॒ध॒र्ते॑ति॒ प्रति - ध॒र्ता॑ ।
त्रि॒वृदि॑ति॒ त्रि-वृत्॑ । त्वा॒ । स्तो॒मः॑ । पृ॒थि॒व्याम् । श्रय॑तु॒ । आ॒ज्यम्॑ ।
उ॒क्थम्॑ । अ॒व्य॑थ॒यत् । स्त॒भ्ना॒तु । रथ॑न्त॒रमि॑ति॒ रथं - त॒रम् ।
साम॑ । प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या इति॑ प्र॒ति - स्थि॒त्यै॑ । वि॒रा॒डिति॑ वि - रा॒ट् ।
अ॒सि॒ । दक्षि॑णा । दिक् । रु॒द्राः॑ । ते॒ । दे॒वाः॑ । अधि॑प॒तय॒
इत्य॑धि - प॒तयः॑ । इन्द्रः॑ । हे॒ती॒नाम् । प्र॒ति॒ध॒र्ते॑ति॒ प्रति - ध॒र्ता॑ ।

पञ्चदश इति पञ्च - दशः । त्वा । स्तोमः । पृथिव्याम् । श्रयतु ।
प्र उगम् । उक्थम् । अव्यथयत् । स्तभ्नातु । बृहत् । साम ।
प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै । सम्प्राडिति सं - रट् ।
असि । प्रतीची । दिक् । 4 (50)

4.4.2.2

गादित्यास्ते देवा अधिपतयः सोमो हेतीनां प्रतिधर्ता सप्तदशस्त्वा
स्तोमः पृथिव्याञ् श्रयतु मरुत्वतीय-मुक्थमव्यथयत् स्तभ्नातु
वैरूपञ् साम प्रतिष्ठित्यै स्वराडस्युदीची दिग्विश्वे ते देवा
अधिपतयो वरुणो हेतीनां प्रतिधर्ते कविञ्शस्त्वा स्तोमः पृथिव्याञ्
श्रयतु निष्केवल्य-मुक्थमव्यथयत् स्तभ्नातु वैराजञ् साम प्रतिष्ठित्या
अधिपत्यसि बृहती दिङ्मरुतस्ते देवा अधिपतयो - [ ] 5

4.4.2.2 - Padam

आदित्याः । ते । देवाः । अधिपतय इत्यधि - पतयः । सोमः ।
हेतीनाम् । प्रतिधर्तेति प्रति - धर्ता । सप्तदश इति
सप्त - दशः । त्वा । स्तोमः । पृथिव्याम् । श्रयतु । मरुत्वतीयम् ।

उक्थम् । अव्यथयत् । स्तभ्नातु । वैरूपम् । साम । प्रतिष्ठित्या
 इति प्रति – स्थित्यै । स्वराडिति स्व – राट् । असि । उदीची ।
 दिक् । विश्वे । ते । देवाः । अधिपतय इत्यधि – पतयः । वरुणः ।
 हेतीनाम् । प्रतिधर्तेति प्रति – धर्ता । एकविंशः इत्येक-विंशः ।
 त्वा । स्तोमः । पृथिव्याम् । श्रयतु । निष्केवल्यम् । उक्थम् ।
 अव्यथयत् । स्तभ्नातु । वैराजम् । साम । प्रतिष्ठित्या इति
 प्रति – स्थित्यै । अधिपत्नीत्यधि – पत्नी । असि । बृहती ।
 दिक् । मरुतः । ते । देवाः । अधिपतय इत्यधि – पतयः । 5 (50)

4.4.2.3

बृहस्पतिर्हेतीनां प्रतिधर्ता त्रिणवत्रयस्त्रिंशौ त्वा स्तोमौ
 पृथिव्याञ् श्रयतां वैश्वदेवाग्निमारुते उक्थे अव्यथयन्ती स्तभ्नीताञ्
 शाक्वरैवते सामनी प्रतिष्ठित्या अन्तरिक्षायर्षयस्त्वा प्रथमजा
 देवेषु दिवो मात्रया वरिणा प्रथन्तु विधर्ता चायमधिपतिश्च
 ते त्वा सर्वे संविदाना नाकस्य पृष्ठे सुवर्गे लोके
 यजमानं च सादयन्तु । 6

4.4.2.3 - Padam

बृ॒हस्प॑तिः । हे॒ती॒नाम् । प्र॒ति॒ध॒र्ते॑ति॒ प्रति - ध॒र्ता ।
त्रि॒णव॑त्रयस्त्रि॒ंश॑विति॒ त्रिण॑व - त्रयस्त्रि॒ंशौ । त्वा । स्तोमौ॑ ।
पृ॒थि॒व्याम् । श्र॒य॒ताम् । वै॒श्व॒दे॒वाग्नि॑मारुते॒ इति॑ वैश्वदेव -
अग्नि॑मारुते । उ॒क्थे॑ इति॒ । अ॒व्य॒थ॒य॒न्ती॑ इति॒ । स्त॒भ्नी॒ताम् ।
शा॒क्व॒र॒रै॒वते॑ इति॒ शा॒क्व॒र - रै॒वते॑ । सा॒म॒नी॒ इति॑ । प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या इति॑
प्र॒ति - स्थि॒त्यै । अ॒न्त॒रि॒क्षाय॑ । ऋ॒ष॒यः । त्वा । प्र॒थ॒म॒जा इति॑
प्र॒थ॒म - जाः । दे॒वेषु॑ । दि॒वः । मा॒त्र॒या । व॒रि॒णा । प्र॒थ॒न्तु॑ । वि॒ध॒र्ते॑ति॒
वि - ध॒र्ता । च । अ॒यम् । अ॒धि॒प॒ति॒रि॒त्यधि॑-पतिः । च । ते । त्वा ।
सर्वे॑ । सँ॒वि॒दा॒ना इति॑ सं - वि॒दा॒नाः । ना॒क॒स्य॑ । पृ॒ष्ठे । सु॒व॒र्ग इति॑
सु॒वः - गे । लो॒के । य॒ज॒मा॒नम् । च । सा॒द॒य॒न्तु॑ । 6 (40)

(प्र॒ती॒ची॒ दिङ् - म॒रु॒त॒स्ते॑ दे॒वा अ॒धि॒प॒तय॑ - श्व॒त्वा॒रि॒ंश॑च्च) (A2)

4.4.3.1

अ॒यं पु॒रो ह॒रि॒केशः॑ सूर्य॑रश्मिस्तस्य॒ रथ॑गृ॒थ्सश्च॑ रथौ॒जाश्च॑ से॒नानि॑
ग्रा॒म॒ण्यौ पु॒ञ्जि॒क॒स्थ॒ला च॑ कृ॒त॒स्थ॒ला चा॒प्सर॑रसौ॒ यातु॑धाना॒ हे॒ती

रक्षा॑सि॒ प्रहे॑ति॒ रयं॑ दक्षि॒णा विश्व॑ कर्मा॒ तस्य॑ रथस्वनश्च
रथे॑चित्रश्च॒ सेनानि॑ ग्राम॒ण्यौ मे॒नका॑ च॒ सहज॒न्या चा॑फ्सरसौ॑
दङ्घ्णा॑वः पश॒वो हे॑तिः पौरु॒षेयो॑ वधः॒ प्रहे॑ति॒ रयं॑ पश्चाद् विश्व॒व्यचा॑
स्तस्य॑ रथ॒ प्रोत॑श्चा-समरथश्च॒ सेनानि॑ ग्राम॒ण्यौ प्र॑म्लोचन्ती॒ चा -[ ] 7

4.4.3.1 - Padam

अयम् । पुरः । हरिकेश इति हरि - केशः । सूर्यरश्मिरिति
सूर्य - रश्मिः । तस्य । रथगृथ्स इति रथ - गृथ्सः । च ।
रथौजा इति रथ - ओजाः । च । सेनानिग्रामण्याविति
सेनानि - ग्रामण्या॑ । पुञ्जिकस्थलेति पुञ्जिक - स्थला । च ।
कृतस्थलेति कृत - स्थला । च । अफ्सरसौ । यातुधाना इति
यातु - धानाः॑ । हेतिः । रक्षा॑सि । प्रहे॑तिरिति प्र-हेतिः । अयम् ।
दक्षिणा । विश्वकर्मेति विश्व - कर्मा । तस्य । रथस्वन इति
रथ - स्वनः । च । रथेचित्र इति रथे - चित्रः । च ।
सेनानिग्रामण्याविति सेनानि - ग्रामण्या॑ । मेनका । च ।

सहज॑न्येति॑ सह - ज॒न्या । च । अ॒प्सर॑सौ॑ । द॒ङ्ष्ण॑वः । प॒शवः॑ ।
हेतिः॑ । पौरु॑षेयः । व॒धः । प्रहे॑तिरिति प्र - हेतिः॑ । अ॒यम् । प॒श्चात् ।
विश्व॑व्यचा इति विश्व - व्य॒चाः । तस्य॑ । रथ॑ प्रोत इति रथ-प्रोतः॑ ।
च । अ॒सम॑रथ इत्य॒सम - रथः॑ । च । से॒नानि॑ग्राम॒ण्यावि॑ति
से॒नानि॑ - ग्राम॒ण्यौ । प्र॒म्लो॑च॒न्तीति॑ प्र - म्लो॑च॒न्ती । च । 7 (50)

4.4.3.2

नु॒म्लो॑च॒न्ती-चा॑प्सर॒सौ सर्पा॑ हेति॒ व्याघ्राः॑ प्रहे॑ति रय॒ मुत्तरा॑थ् संयँद्-
वसु॑स्तस्य॒ सेन॑जिच्च॒ सुषे॑णश्च॒ सेनानि॑ ग्राम॒ण्यौ विश्वा॑ची च घृ॒ताची॑
चा॒प्सर॑सा वापो॑ हेति॒ वर्तः॑ प्रहे॑ति रय॒मुपर्य॑ वा॒ग्व-सु॑स्तस्य॒ ताक्ष्य॑-
श्चा॒रिष्ट॑-नेमिश्च॒ सेनानि॑ ग्राम॒ण्या वुर्व॑शी च॒ पूर्व॑चित्तिश्चा-प्सर॒सौ
विद्यु॑द्धेतिर-व॒स्पू॒र्जन् प्रहे॑ति॒ स्तेभ्यो॑ नमस्ते॒ नो मृ॑डयन्तु॒ ते यं -[ ] 8

4.4.3.2 - Padam

अनु॒म्लो॑च॒न्तीत्यनु॑ - म्लो॑च॒न्ती । च । अ॒प्सर॑सौ॑ । सर्पाः॑ । हेतिः॑ ।
व्याघ्राः॑ । प्रहे॑तिरिति प्र - हेतिः॑ । अ॒यम् । उ॒त्तरा॑दित्युत्-तरात् ।
सँय॑द् वसु॒रिति॑ सँयत् - वसुः॑ । तस्य॑ । से॒नजि॑दिति॒ सेन॑-जित् ।

च । सु॒षेण॑ इति॑ सु – से॒नः॑ । च । से॒नानि॑ग्रा॒मण्या॑विति॑
से॒नानि॑ – ग्रा॒मण्या॑ । वि॒श्वाची॑ । च । घृ॒ताची॑ । च । अ॒प्सरसौ॑ ।
आपः॑ । हे॒ति । वा॒तः । प्र॒हेति॑रिति॑ प्र – हे॒तिः । अ॒यम् । उ॒परि॑ ।
अ॒र्वाग् व॑सु॒रित्य॑र्वाक् – व॒सुः । तस्य॑ । ता॒क्षर्यः॑ । च ।
अ॒रिष्ट॑नेमि॒रित्य॑रिष्ट – ने॒मिः । च । से॒नानि॑ग्रा॒मण्या॑विति॑
से॒नानि॑ – ग्रा॒मण्या॑ । उ॒र्वशी॑ । च । पू॒र्वचि॑त्तिरिति॑ पू॒र्व – चि॒त्तिः ।
च । अ॒प्सरसौ॑ । वि॒द्युदि॑ति॒ वित् – युत् । हे॒तिः ।
अ॒वस्फूर्ज॑न्नित्य॒व – स्फूर्ज॑न् । प्र॒हेति॑रिति॑ प्र – हे॒तिः । तेभ्यः॑ ।
नमः॑ । ते । नः । मृ॒डय॑न्तु । ते । यम् । 8 (50)

4.4.3.3

द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो॒ द्वेष्टि॑ तं वो॒ जंभे॑ द॒धाम्या॑योस्त्वा स॒दने॑ सा॒दयाम्य॑वतः
छा॒यायां॑ नमः॑ स॒मुद्राय॑ नमः॑ स॒मुद्र॑स्य चक्ष॒से पर॑मे॒ष्ठी त्वा सा॑दयतु
दि॒वः पृ॒ष्ठे व्य॑च॒स्वतीं॑ प्रथ॒स्वतीं॑ वि॒भूमतीं॑ प्र॒भूमतीं॑ परि॒भूमतीं॑ दि॒वं
यच्छ॑ दि॒वं दृ॒ह दि॒वं मा हि॑स्सी॒र्विश्व॑स्मै प्रा॒णाय॑पा॒नाय॑
व्या॒नायो॑दा॒नाय॑ प्रति॒ष्ठायै॑ च॒रित्रा॑य सूर्य॒स्त्वाऽभि॑ पा॒तु म॒ह्या स्व॑स्त्या

( ) छर्दिषा शन्तमेन तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्-ध्रुवा सीद ।
 प्रोथदश्वो न यवसे अविष्यन् यदा महः सँवरणाद् व्यस्थात् ॥
 आदस्य वातो अनु वाति शोचिरथ स्म ते व्रजनं कृष्णामस्ति । 9

4.4.3.3 - Padam

द्विष्मः । यः । च । नः । द्वेष्टि । तम् । वः । जंभे ॥ दधामि ।
 आयोः । त्वा । सदने । सादयामि । अवतः । छायायाम् । नमः ।
 समुद्राय । नमः । समुद्रस्य । चक्षसे । परमेष्ठी । त्वा । सादयतु ।
 दिवः । पृष्ठे । व्यचस्वतीम् । प्रथस्वतीम् । विभूमतीमिति
 वि - भूमतीम् । प्रभूमतीमिति प्र - भूमतीम् । परिभूमतीमिति
 परि - भूमतीम् । दिवम् । यच्छ । दिवम् । दृह । दिवम् । मा ।
 हिंसीः । विश्वस्मै । प्राणायेति प्र - अनाय ।
 अपानायेत्यप - अनाय । व्यानायेति वि - अनाय ।
 उदानायेत्युत् - अनाय । प्रतिष्ठाया इति प्रति - स्थायै ॥ चरित्राय ।
 सूर्यः । त्वा । अभीति । पातु । मह्या । स्वस्त्या ( ) । छर्दिषा ॥

श॑न्त॒मे॒ने॒ति॒ शं॑ - त॒मे॒न॑ । तया॑ । दे॒व॒त॒या॑ । अ॒ङ्गि॒र॒स्व॒त् । ध्रु॒वा॑ ।
 सी॒द॑ । प्रो॒थ॒त् । अ॒श्वः॑ । न । य॒व॒से॑ । अ॒वि॒ष्य॒न् । य॒दा॑ । म॒हः॑ ।
 सँ॒व॒र॒णा॒दि॒ति॑ सं - व॒र॒णा॒त् । व्य॒स्था॒दि॒ति॑ वि - अ॒स्था॒त् । आ॒त् ।
 अ॒स्य॑ । वा॒तः॑ । अ॒न्वि॒ति॑ । वा॒ति॑ । शो॒चिः॑ । अ॒ध॑ । स्म॒ । ते॒ ।
 व्र॒ज॒न॒म् । कृ॒ष्ण॒म् । अ॒स्ति॑ । 9 (78)

(प्र॒म्लो॒च॒न्ती॑ च - य॒ - स्व॒स्त्या॑ - ऽष्टा॒विं॒श॒तिश्च॑) (A3)

4.4.4.1

अ॒ग्नि॒र्मूर्धा॑ दि॒वः॑ क॒कु॒त् प॒तिः॑ पृ॒थि॒व्या॑ अ॒यं॑ ।
 अ॒पां॑ रे॒तां॑ सि॒ जि॒न्व॒ति॑ । त्वा॒म॒ग्ने॑ पु॒ष्क॒रा॒द॒ध्य॒थ॒र्वा॑ नि॒र॒म॒न्थ॒त॑ ।
 मूर्ध॒र्नो॑ वि॒श्व॒स्य॑ वा॒घ॒तः॑ । अ॒य॒म॒ग्निः॑ स॒ह॒स्रि॒णो॑ वा॒ज॒स्य॑ श॒ति॒न॒स्प॒तिः॑ ।
 मूर्धा॑ क॒वी॑ र॒यी॒णां॑ । भु॒वो॑ य॒ज्ञ॒स्य॑ र॒ज॒स॒श्च॑ ने॒ता॑ य॒त्रा॑ नि॒यु॒द्धिः॑ स॒च॒से॑
 शि॒वा॒भिः॑ । दि॒वि॑ मूर्धा॒नं॑ द॒धि॒षे॑ सु॒व॒र्षां॑ जि॒ह्वा॒म॒ग्ने॑ च॒कृ॒षे॑ ह॒व्य॒वा॒हं॑ ।
 अ॒बो॒ध्य॒ग्निः॑ स॒मि॒धा॑ ज॒नानां॑ - [ ] 10

4.4.4.1 - Padam

अ॒ग्निः । मूर्धा॑ । दि॒वः । क॒कुत् । पतिः॑ । पृ॒थि॒व्याः । अ॒यम् ।
अ॒पाम् । रेता॑सि । जि॒न्वति॑ । त्वा॒म् । अ॒ग्ने । पु॒ष्करा॑त् । अधी॑ति ।
अथ॑र्वा । नि॒रिति॑ । अ॒मन्थ॑त् । मूर्ध॑र्नः । वि॒श्वस्य॑ । वा॒घतः॑ । अ॒यम् ।
अ॒ग्निः । स॒हस्रि॑णः । वा॒जस्य॑ । श॒तिनः॑ । पतिः॑ । मूर्धा॑ । क॒विः ।
र॒यीणा॑म् । भुवः॑ । य॒ज्ञस्य॑ । र॒जसः॑ । च । ने॒ता । यत्र॑ । नि॒युद्धि॑रिति॑
नि॒युत् – भिः॑ । स॒चसे॑ । शि॒वाभिः॑ । दि॒वि । मूर्धा॑नम् । द॒धिषे॑ ।
सुव॑र्षामिति॑ सुवः – साम् । जि॒ह्वाम् । अ॒ग्ने । च॒कृषे॑ ।
ह॒व्यवा॑हमिति॑ ह॒व्य – वा॑हम् । अ॒बोधि॑ । अ॒ग्निः ।
स॒मिधे॑ति॑ स॒म् – इ॒धा॑ । ज॒नाना॑म् । 10 (50)

4.4.4.2

प्रति॑ धे॒नुमि॑वा॒ यती॑मु॒षासं॑ । य॒ह्वा इ॒व प्र॑वया॒ मुज्जि॑हानाः प्र॒ भान॑वः
सि॒स्रते॑ ना॒कम॑च्छ । अ॒वोचा॑म॒ कव॑ये मे॒ध्याय॑ व॒चो व॑न्दारु॒ वृष॑भाय
वृ॒ष्णे॑ । ग॒विष्ठि॑रो न॒मसा॑ स्तो॒मम॑ग्नौ दि॒वीव॑ रु॒क्ममु॑र्व्यञ्च॒मश्रे॑त् ।
ज॒नस्य॑ गो॒पा अ॑ज॒निष्ट॑ जा॒गृवि॑र॒ग्निः सु॒दक्षः॑ सु॒विता॑य॒ नव्य॑से ।

घृ॒त॒प्र॒ती॒को॑ बृ॒ह॒ता॑ दि॒वि॒स्पृ॒शा॑ ॥ द्यु॒म॒द्वि॑ भा॒ति॑ भ॒र॒ते॒भ्यः॑ शु॒चिः॑ ।

त्वा॒म॒ग्ने॑ अ॒ङ्गि॒र॒सो॑ - [ ] 11

4.4.4.2 - Padam

प्र॒ती॒ति॑ । धे॒नु॒म् । इ॒व । आ॒य॒ती॒मि॒त्या॑ - य॒ती॒म् । उ॒षा॑स॒म् । य॒हाः॑ ।

इ॒व । प्रे॑ति । व॒या॒म् । उ॒ज्जि॑हा॒ना॒ इत्यु॑त् - जि॒हा॒नाः॑ । प्रे॑ति ।

भा॒न॒वः॑ । सि॒स्र॒ते॑ । ना॒क॒म् । अ॒च्छ॑ । अ॒वा॒चा॒म । क॒व॒यै॑ । मे॒ध्या॑य ।

व॒चः॑ । व॒न्दा॒रु॑ । वृ॒ष॒भा॒य॑ । वृ॒ष्णै॑ । ग॒वि॒ष्ठि॑रः । न॒म॒सा॑ । स्तो॒म॒म् ।

अ॒ग्नौ॑ । दि॒वि॑ । इ॒व । रु॒क्म॑म् । उ॒र्व्य॒ञ्च॑म् । अ॒श्रे॑त् । ज॒न॒स्य॑ ।

गो॒पा॑ इति॑ गो - पाः । अ॒ज॒नि॒ष्ट॑ । जा॒गृ॑विः । अ॒ग्निः॑ ।

सु॒दक्ष॑ इति॑ सु - दक्षः । सु॒वि॒ता॒य॑ । न॒व्य॑से । घृ॒त॒प्र॒ती॒क॑ इति॑

घृ॒त - प्र॒ती॒कः॑ । बृ॒ह॒ता॑ । दि॒वि॒स्पृ॒शे॑ति॑ दि॒वि - स्पृ॒शा॑ ॥ द्यु॒म॒दि॒ति॑

द्यु - म॒त् । वी॑ति । भा॒ति॑ । भ॒र॒ते॒भ्यः॑ । शु॒चिः॑ । त्वा॒म् । अ॒ग्ने॑ ।

अ॒ङ्गि॒र॒सः॑ । 11 (50)

4.4.4.3

गुहा॑ ह॒त॒म॒न्व॑-वि॒न्द॒ञ्छि॑श्रि॒याणं॑ व॒ने॒वने॑ । स जा॒य॒से॑ म॒थ्य॒मा॒नः॑
स॒हो॑ म॒हत् त्वा॒मा॒हुः॑ स॒ह॒स॒स्पु॒त्र॒म॒ङ्गि॑रः । य॒ज्ञ॒स्य॑ के॒तुं प्र॒थ॒मं
पु॒रो॒हि॒त॒म॒ग्निं॑ न॒र॒स्त्रि॑ष॒ध॒स्थे॑ स॒मि॒न्ध॒ते॑ । इ॒न्द्रे॑ण दे॒वैः स॒र॒थ॒ꣳ स
ब॒र्हि॑षि॒ सी॒द॒न्नि॑ हो॒ता य॒ज॒था॒य सु॒क्र॒तुः॑ । त्वां चि॒त्र॒श्र॒व॒स्त॒म ह॒व॒न्ते॑
वि॒क्षु॒ ज॒न्त॒वः॑ । शो॒चि॒ष्के॑शं पु॒रु॒प्रि॒या॒ग्ने॑ ह॒व्या॒य वो॒ढ॒वे॑ ।
स॒खा॒यः सँ॒वः स॒म्य॒ञ्च॒मि॒षꣳ - [ ] 12

4.4.4.3 - Padam

गुहा॑ । ह॒त॒म् । अ॒न्वि॒ति॑ । अ॒वि॒न्द॒न् । शि॒श्रि॒या॒ण॒म् । व॒ने॒व॒न इति॑
व॒ने - व॒ने॑ । सः॑ । जा॒य॒से॑ । म॒थ्य॒मा॒नः॑ । स॒हः॑ । म॒हत् । त्वा॒म् ।
आ॒हुः॑ । स॒ह॒सः॑ । पु॒त्र॒म् । अ॒ङ्गि॑रः । य॒ज्ञ॒स्य॑ । के॒तु॒म् । प्र॒थ॒म॒म् ।
पु॒रो॒हि॒त॒मि॒ति॑ पु॒रः - ह॒त॒म् । अ॒ग्नि॒म् । न॒रः॑ । त्रि॒ष॒ध॒स्थ इति॑
त्रि - स॒ध॒स्थे॑ । स॒मि॒ति॑ । इ॒न्ध॒ते॑ । इ॒न्द्रे॑ण । दे॒वैः॑ । स॒र॒थ॒मि॒ति॑
स - र॒थ॒म् । सः॑ । ब॒र्हि॑षि । सी॒द॒त् । नी॒ति॑ । हो॒ता॑ । य॒ज॒था॒य ।
सु॒क्र॒तु॒रि॒ति॑ सु - क्र॒तुः॑ । त्वा॒म् । चि॒त्र॒श्र॒व॒स्त॒मे॒ति॑ चि॒त्र॒श्र॒वः - त॒म॑ ।

ह॑व॒न्ते । वि॒क्षु॑ । ज॒न्त॑वः । शो॒चि॒ष्के॑ श॒मि॒ति॑ शो॒चिः॑ - के॒श॑म् ।
 पु॒रु॒प्रि॒ये॒ति॑ पु॒रु॒ - प्रि॒य॑ । अ॒ग्ने॑ । ह॒व्या॑य । वो॒ढ॑वे । स॒खा॑यः ।
 स॒मि॒ति॑ । वः॑ । स॒म्य॑ञ्च॒म् । इ॒ष॑म् । 12 (50)

4.4.4.4

स्तो॑मं चा॒ग्न॑र्ये॑ । व॒र्षि॑ष्ठाय॒ क्षि॒ती॒ना॒मूर्जो॑ न॒प्त्रे॑ स॒ह॑स्व॒ते ।
 स॒स॒मि॒द्यु॑व॒से वृ॒ष॒न्न॒ग्ने॑ वि॒श्वा॒न्य॒र्य॑ आ ।
 इ॒ड॒स्प॒दे॑ स॒मि॒ध्य॑से स॒ नो॑ व॒सू॒न्या॑ भ॒र॑ ।
 ए॒ना॒ वो॑ अ॒ग्निं॑ न॒म॒सो॒र्जो॑ न॒पा॒त॒मा॑ हु॒वे॑ ।
 प्रि॒यं॑ चे॒ति॒ष्ठ॒म॒र॒ति॑ स्व॒ध्व॒रं॑ वि॒श्व॑स्य॒ दू॒त॒म॒मृ॒तं॑ ।
 स॒ यो॑ज॒ते अ॒रु॒षो॑ वि॒श्व॒भो॒ज॒सा॒ स॒ दु॒द्र॒व॒थ् स्वा॑हु॒तः॑ ।
 सु॒ब्र॒ह्मा॑ य॒ज्ञः॑ सु॒श॒मी॑ - [ ] 13

4.4.4.4 - Padam

स्तो॑मम् । च॒ । अ॒ग्न॑र्ये॑ । व॒र्षि॑ष्ठाय । क्षि॒ती॒ना॒म् । ऊ॒र्जः॑ । न॒प्त्रे॑ ।
 स॒ह॑स्व॒ते । स॒स॒मि॒ति॑ स॒म् - स॒म् । इ॒त् । यु॒व॒से॑ । वृ॒ष॒न् ।
 अ॒ग्ने॑ । वि॒श्वा॑नि । अ॒र्यः॑ । आ । इ॒डः॑ । प॒दे॑ । स॒मि॒ति॑ । इ॒ध्य॑से ।

सः । नः । वसूनि । एति । भर । एना । वः । अग्निम् । नमसा ।
 उर्जः । नपातम् । एति । हुवे । प्रियम् । चेतिष्ठम् । अरतिम् ।
 स्वध्वरमिति सु - अध्वरम् । विश्वस्य । दूतम् । अमृतम् । सः ।
 योजते । अरुषः । विश्वभोजसेति विश्व - भोजसा । सः । दुद्रवत् ।
 स्वाहुत इति सु - आहुतः । सुब्रह्मेति सु - ब्रह्मा । यज्ञः ।
 सुशमीति सु - शमी ॥ 13 (50)

4.4.4.5

वसूनां देवꣳ राधो जनानां । उदस्य शोचिरस्थादा-जुह्वानस्य मीढुषः ।
 उद्दहूमासो अरुषासो दिविस्पृशः समग्निमिन्धते नरः ।
 अग्ने वाजस्य गोमत ईशानः सहसो यहो । अस्मे धेहि जातवेदो
 महि श्रवः । स इधानो वसुष्कवि-रग्निरीडेन्यो गिरा ।
 रेवदस्मभ्यं पुर्वणीक दीदिहि । क्षपो राजन्नुत त्मनाऽग्ने
 वस्तोरुतोषसः । स तिग्मजंभ - [ ] 14

4.4.4.5 - Padam

व॒सूना॑म् । दे॒वम् । रा॒धः । ज॒ना॒ना॑म् । उ॒दि॒ति॑ । अ॒स्य॑ । शो॒चिः॑ ।
अ॒स्था॑त् । आ॒जु॒ह्वान॑स्येत्या॑ - जु॒ह्वान॑स्य । मी॒ढु॒षः॑ । उ॒दि॒ति॑ ।
धू॒मा॒सः॑ । अ॒रु॒षा॒सः॑ । दि॒वि॒स्पृ॒श इति॑ दि॒वि - स्पृ॒शः॑ । स॒मि॒ति॑ ।
अ॒ग्नि॑म् । इ॒न्ध॒ते॑ । न॒रः॑ । अ॒ग्ने॑ । वा॒ज॒स्य॑ । गो॒म॒त इति॑ गो-म॒तः॑ ।
ई॒शा॒नः॑ । स॒ह॒सः॑ । य॒हो इति॑ । अ॒स्मे इति॑ । धे॒हि॑ । जा॒त॒वे॒द इति॑
जा॒त - वे॒दः॑ । म॒हि॑ । श्र॒वः॑ । सः॑ । इ॒धा॒नः॑ । व॒सुः॑ । क॒विः॑ ।
अ॒ग्निः॑ । ई॒डे॒न्यः॑ । गि॒रा॑ । रे॒व॒त् । अ॒स्म॒भ्य॒मि॒त्य॒स्म - भ्य॒म् ।
पु॒र्व॒णी॒के॒ति॑ पु॒रु-अ॒नी॒क॑ । दी॒दि॒हि॑ । क्ष॒पः॑ । रा॒ज॒न् । उ॒त॑ । त्म॒ना॑ ।
अ॒ग्ने॑ । व॒स्तोः॑ । उ॒त॑ । उ॒ष॒सः॑ । सः॑ ।
ति॒ग्म॒जं॒भे॒ति॑ ति॒ग्म - जं॒भ॑ । 14 (50)

4.4.4.6

र॒क्ष॒सो॑ द॒ह॒ प्र॒ति॑ । आ॒ ते॑ अ॒ग्न॑ इ॒धी॒म॒हि॑ द्यु॒म॒न्तं॑ दे॒वा॒ज॒रं॑ ।
य॒द्ध॒ स्या॑ ते॒ प॒नी॒य॒सी॑ स॒मि॒द्-दी॒द॒य॒ति॑ द्य॒वी॒ष॑ स्तो॒तृ॒भ्य॑ आ॒ भ॒र॑ ।
आ॒ ते॑ अ॒ग्न॑ ऋ॒चा॒ ह॒विः॑ शु॒क्र॒स्य॑ ज्यो॒ति॒ष॒स्प॒ते॑ ।

सु॑श्च॒न्द्र॑ द॒स्म॒ वि॒श॒प॒ते॑ ह॒व्य॑वा॒ट् तु॒भ्य॑ꣳ हू॒य॒त॑ इ॒षꣳ स्तो॒तृ॒भ्य॑
आ॒ भ॒र॑ । उ॒भे॑ सु॒श्च॒न्द्र॑ सर्पि॒षो॑ द॒र्वी॑ श्री॒णी॒ष आ॒स॒नि॑ ।

उ॒तो॑ न॒ उ॒त् पु॒पूर्या॑- [ ] 15

4.4.4.6 - Padam

र॒क्ष॒सः॑ । द॒ह॒ । प्र॒ति॑ । ए॒ति॑ । ते॒ । अ॒ग्ने॑ । इ॒धी॒म॒हि॑ । द्यु॒म॒न्त॑मि॒ति॑
द्यु॒ - म॒न्त॑म् । दे॒व॒ । अ॒ज॒र॑म् । य॒त् । ह॒ । स्या॑ । ते॒ । प॒नी॑य॒सी॒ ।
स॒मि॒दि॒ति॑ सं - इ॒त् । दी॒द॒य॑ति । द्य॒वि॑ । इ॒ष॑म् । स्तो॒तृ॒भ्य॑ इ॒ति॑
स्तो॒तृ॒ - भ्यः॑ । ए॒ति॑ । भ॒र॑ । ए॒ति॑ । ते॒ । अ॒ग्ने॑ । ऋ॒चा॑ । ह॒विः॑ ।
शु॒क्र॑स्य॒ । ज्यो॒ति॒षः॑ । प॒ते॑ । सु॒श्च॒न्द्रे॑ति॒ सु॒-च॒न्द्र॑ । द॒स्म॑ । वि॒श॒प॒ते॑ ।
ह॒व्य॑वा॒डि॒ति॑ ह॒व्य॑ - वा॒ट् । तु॒भ्य॑म् । हू॒य॒ते॑ । इ॒ष॑म् । स्तो॒तृ॒भ्य॑ इ॒ति॑
स्तो॒तृ॒ - भ्यः॑ । ए॒ति॑ । भ॒र॑ । उ॒भे॑ इ॒ति॑ । सु॒श्च॒न्द्रे॑ति॒ सु॒ - च॒न्द्र॑ ।
स॒र्पि॑षः । द॒र्वी॑ इ॒ति॑ । श्री॒णी॒षे॑ । आ॒स॒नि॑ । उ॒तो॑ इ॒ति॑ । नः॑ । उ॒दि॒ति॑ ।
पु॒पूर्याः॑ । 15 (50)

4.4.4.7

उ॒क्थेषु॑ श॒वस॑स्पत॒ इष॑ꣳ स्तो॒तृभ्य॑ आ॒ भर॑ ।

अ॒ग्ने॒ तम॑द्याश्रं॒ न स्तो॒मैः॑ क्र॒तुं न॑ भ॒द्रꣳ ह॑दिस्पृ॒शं॑ ॥

ऋ॒ध्या॒मा त॑ ओ॒हैः॑ । अ॒था ह्य॒ग्ने क्र॑तो॒र्भद्र॑स्य॒ दक्ष॑स्य॒ सा॒धोः॑ ।

र॒थीर्ऋ॒तस्य॑ बृ॒हतो॑ ब॒भूथ॑ । आ॒भिष्टे॑ अ॒द्य गी॒र्भिर्गृ॑णन्तो॒ऽग्ने दा॑शोम ।

प्र ते॑ दि॒वो न॑ स्त॒नय॑न्ति शु॒ष्माः॑ ॥

ऐ॒भिर्नो॑ अ॒र्कैर्भ॑वा॒ नो अ॒र्वाङ्ख् - [ ] 16

4.4.4.7 - Padam

उ॒क्थेषु॑ । श॒वसः॑ । प॒ते । इ॒षम् । स्तो॒तृभ्य॑ इति॒ स्तो॒तृ - भ्यः॑ ।

ए॒ति । भ॒र । अ॒ग्ने । तम् । अ॒द्य । अ॒श्वम् । न । स्तो॒मैः॑ । क्र॒तुम् ।

न । भ॒द्रम् । ह॒दिस्पृ॑शमि॒ति ह॑दि - स्पृ॒शम् । ऋ॒ध्या॒म । ते॒ । ओ॒हैः॑ ।

अ॒ध । हि॑ । अ॒ग्ने । क्र॑तोः॑ । भ॒द्रस्य॑ । दक्ष॑स्य । सा॒धोः॑ । र॒थीः॑ ।

ऋ॒तस्य॑ । बृ॒हतः॑ । ब॒भूथ॑ । आ॒भिः । ते॒ । अ॒द्य । गी॒र्भिः॑ । गृ॑णन्तः॑ ।

अ॒ग्ने । दा॑शोम । प्रेति॑ । ते॒ । दि॒वः॑ । न । स्त॒नय॑न्ति । शु॒ष्माः॑ ।

ए॒भिः॑ । नः॑ । अ॒र्कैः॑ । भ॒व । नः॑ । अ॒र्वाङ् । 16 (50)

4.4.4.8

सु॒व॒र्न॒ ज्यो॑तिः । अ॒ग्ने॒ विश्वे॑भिः सु॒म॒ना॒ अनी॑कैः ।
अ॒ग्नि॑ꣳ हो॒तारं॑ म॒न्ये दा॑स्व॒न्तं व॑सोः॑ सु॒नुꣳ स॒हसो॑ जा॒तवे॑दसं ।
वि॒प्रं न जा॑तवे॒दसं । य ऊ॒र्ध्वया॑ स्व॒ध्वरो॑ दे॒वो दे॒वाच्या॑ कृ॒पा ।
घृ॒तस्य॑ वि॒भ्राष्टि॑म॒नु शु॒क्रशो॑चिष आ॒जुह्वा॑नस्य सर्पि॑षः ।
अ॒ग्ने त्वं नो॑ अ॒न्तमः॑ । उ॒त त्रा॒ता शि॒वो भव॑ वरू॒थ्यः ।
तं त्वा॑ शोचि॒ष्ठ दी॑दिवः । सु॒म्नाय॑ नू॒नमी॑महे सखि॒भ्यः ।
वसु॑र॒ग्निर्वसु॑श्रवाः ( ) । अ॒च्छा॑ नक्षि॒ द्यु॒मत्त॑मो रयिं॑ दाः ॥ 17

4.4.4.8 - Padam

सु॒वः । न । ज्यो॑तिः । अ॒ग्ने॑ । विश्वे॑भिः । सु॒म॒ना॒ इति॑ सु – म॒नाः॑ ।
अनी॑कैः । अ॒ग्नि॑म् । हो॒तार॑म् । म॒न्ये । दा॑स्व॒न्तम् । व॑सोः॑ । सु॒नु॑म् ।
स॒हसः॑ । जा॒तवे॑दस॒मिति॑ जा॒त – वे॒दस॑म् । वि॒प्रम् । न ।
जा॒तवे॑दस॒मिति॑ जा॒त – वे॒दस॑म् । यः । ऊ॒र्ध्वया॑ । स्व॒ध्वर॑ इति॑
सु – अ॒ध्वरः॑ । दे॒वः । दे॒वाच्या॑ । कृ॒पा । घृ॒तस्य॑ । वि॒भ्राष्टि॑मिति॑
वि – भ्राष्टि॑म् । अ॒न्विति॑ । शु॒क्रशो॑चिष इति॑ शु॒क्र – शो॒चिषः॑ ।

आ॒जु॒ह्वा॒न॒स्ये॒त्या॑ ॥ - जु॒ह्वा॒न॒स्य॑ । सर्पि॑षः । अ॒ग्ने॑ ॥ त्वम् । नः ।
 अ॒न्त॒मः॑ । उ॒त । त्रा॒ता । शि॒वः । भ॒व । व॒रू॒थ्यः॑ । तम् । त्वा ।
 शो॒चि॒ष्ठ । दी॒दिवः॑ । सु॒म्नाय॑ । नू॒नम् । ई॒महे॑ । सखि॑भ्य इति
 सखि॑ - भ्यः । व॒सुः । अ॒ग्निः । व॒सु॒श्रवा॑ इति व॒सु - श्रवाः॑ ( ) ।
 अ॒च्छ । न॒क्षि । द्यु॒मत्त॑म इति द्यु॒मत् - त॒मः । र॒यिम् । दाः । 17 (55)
 (ज॒ना॒ना - म॒ङ्गि॒रस - इ॒ष - सु॒शमी॑ - ति॒ग्म॒जंभ - पु॒पूर्या -
 अ॒र्वाङ् - व॒सु॒श्रवाः - प॒ञ्च च) (A4)

4.4.5.1

इ॒न्द्रा॒ग्नि॒भ्यां॑ त्वा स॒युजा॑ यु॒जा यु॒न॒ज्म्या॑ घा॒रा॒भ्यां॑ ते॒जसा॑ वर्च॒सो
 क्थे॑भिः स्तो॒मे॑भिः छ॒न्दो॑भी र॒य्यै पो॑षाय स॒जा॒तानां॑ म॒ध्य॒म॒स्थेया॑य
 मया॑ त्वा स॒युजा॑ यु॒जा यु॒न॒ज्यं॒बा दु॒ला नि॒तन्नि॑ र॒भ्रय॑न्ती मे॒घय॑न्ती
 व॒र्षय॑न्ती चु॒पु॒णी॒का ना॒मा॒सि प्र॒जा॒पति॑ना त्वा वि॒श्वा॒भि॒र्धी॒भिरु॑प
 द॒धामि॑ पृथि॒व्यु॒द॒पुर॑म॒न्नेन॑ वि॒ष्टा म॒नु॒ष्या॑स्ते गो॒प्तारो॑ ऽग्नि॒र्वि॒यत्तो॑ऽस्यां
 ताम॒हं प्र॑ प॒द्ये सा - [ ] 18

4.4.5.1 - Padam

इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्नि - भ्याम् । त्वा । सयुजेति स - युजा ॥
युजा । युनज्मि । आघाराभ्यामित्या-घाराभ्याम् । तेजसा । वर्चसा ।
उक्थेभिः । स्तोमेभिः । छन्दोभिरिति छन्दः - भिः । रय्यै । पोषाय ।
सजातानामिति स-जातानाम् । मध्यमस्थेयायेति मध्यम-स्थेयाय ।
मया ॥ त्वा । सयुजेति स-युजा ॥ युजा । युनज्मि । अंबा । दुला ।
नितन्निरिति नि - तन्निः । अभ्रयन्ती । मेघयन्ती । वर्षयन्ती ।
चुपुणीका ॥ नाम । असि । प्रजापतिनेति प्रजा - पतिना । त्वा ।
विश्वाभिः । धीभिः । उपेति । दधामि । पृथिवी ।
उदपुरमित्युद - पुरम् । अन्नेन । विष्टा । मनुष्याः ॥ ते । गोप्तारः ।
अग्निः । वियत्त इति वि - यत्तः । अस्याम् । ताम् । अहम् ।
प्रेति । पद्ये । सा । 18 (50)

4.4.5.2

मे शर्म च वर्म चास्त्वधि द्यौरन्तरिक्षं ब्रह्मणा विष्टा मरुतस्ते गोप्तारो
वायुर्वियत्तोऽस्यां तामहं प्र पद्ये सा मे शर्म च वर्म चास्तु

द्वौर॑परा॒जिता॑ऽमृ॒तेन॑ वि॒ष्टाऽऽदि॒त्यास्ते॑ गो॒प्तारः॑ सूर्यो॑ वि॒यत्तो॑ऽस्यां
ताम॒हं प्र॑ प॒द्ये सा॒ मे शर्म॑ च॒ वर्म॑ चास्तु । 19

4.4.5.2 - Padam

मे । शर्म॑ । च॒ । वर्म॑ । च॒ । अस्तु॑ । अधि॑द्वौरित्यधि - द्वौः ।
अन्तरि॑क्षम् । ब्रह्म॑णा । वि॒ष्टा । मरु॑तः । ते । गो॒प्तारः॑ । वा॒युः ।
वि॒यत्त॑ इति वि - यत्तः । अ॒स्याम् । ताम् । अ॒हम् । प्रेति॑ । प॒द्ये ।
सा । मे॑ । शर्म॑ । च॒ । वर्म॑ । च॒ । अस्तु॑ । द्वौः ।
अपरा॑जितेत्यपरा - जिता । अ॒मृते॑न । वि॒ष्टा । आ॒दि॒त्याः । ते ।
गो॒प्तारः॑ । सूर्यः॑ । वि॒यत्त॑ इति वि-यत्तः । अ॒स्याम् । ताम् । अ॒हम् ।
प्रेति॑ । प॒द्ये । सा॒ । मे॑ । शर्म॑ । च॒ । वर्म॑ । च॒ । अस्तु॑ । 19 (48)

(सा - ऽष्टाच॑त्वारि॒ंशच्च) (A5)

4.4.6.1

बृह॑स्पति॒स्त्वा सा॑दयतु पृथि॒व्याः पृ॒ष्ठे ज्योति॑ष्मतींँ विश्व॑स्मै
प्रा॒णाया॑पानाय विश्वं॑ ज्योति॒र्यच्छा॑- ग्निस्ते॑ऽधिपति विश्व॑कर्मा त्वा
सा॑दयत्वन्तरि॑क्षस्य पृ॒ष्ठे ज्योति॑ष्मतींँ विश्व॑स्मै प्रा॒णाया॑पानाय विश्वं॑

ज्योतिर्यच्छ वायुस्तेऽधिपतिः प्रजापतिस्त्वा सादयतु दिवः पृष्ठे
ज्योतिष्मतीं विश्वस्मै प्राणायानाय विश्वं ज्योतिर्यच्छ परमेष्ठी
तेऽधिपतिः पुरोवातसनिरस्य भ्रसनिरसि विद्युत्सनि - [ ] 20

4.4.6.1 - Padam

बृहस्पतिः । त्वा । सादयतु । पृथिव्याः । पृष्ठे । ज्योतिष्मतीम् ।
विश्वस्मै । प्राणायानेति प्र-अनाय । अपानायेत्यप - अनाय । विश्वम् ।
ज्योतिः । यच्छ । अग्निः । ते । अधिपतिरित्यधि - पतिः ।
विश्वकर्मेति विश्व - कर्मा । त्वा । सादयतु । अन्तरिक्षस्य । पृष्ठे ।
ज्योतिष्मतीम् । विश्वस्मै । प्राणायानेति प्र - अनाय ।
अपानायेत्यप - अनाय । विश्वम् । ज्योतिः । यच्छ । वायुः । ते ।
अधिपतिरित्यधि - पतिः । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । त्वा ।
सादयतु । दिवः । पृष्ठे । ज्योतिष्मतीम् । विश्वस्मै । प्राणायानेति
प्र - अनाय । अपानायेत्यप - अनाय । विश्वम् । ज्योतिः । यच्छ ।
परमेष्ठी । ते । अधिपतिरित्यधि - पतिः ।

पु॒रो॒वा॒त॒स॒नि॒रि॒ति॑ पु॒रो॒वा॒त॒ - स॒निः॑ । अ॒स्य॑ ।

अ॒भ्र॒स॒नि॒रि॒त्य॒भ्र॑ - स॒निः॑ । अ॒सि॑ ।

वि॒द्यु॒त्स॒नि॒रि॒ति॑ वि॒द्यु॒त् - स॒निः॑ । 20 (50)

4.4.6.2

-र॒सि॑ स्त॒न॒यि॒न्नु॒स॒नि॒र॒सि॑ वृ॒ष्टि॑स॒नि॒र॒स्य॑-ग्ने॒र्या॒न्य॒सि॑ वा॒ना॒म॒ग्ने॒या॒न्य॒सि॑
वा॒यो॒र्या॒न्य॒सि॑ दे॒वा॒नां॑ वा॒यो॒या॒न्य॒स्य॒न्त॒रि॒क्ष॒स्य॑ या॒न्य॒सि॑ दे॒वा॒ना॑-
म॒न्त॒रि॒क्ष॒या॒न्य॒स्य॑-न्त॒रि॒क्ष॒म॒स्य॒न्त॒रि॒क्षाय॑ त्वा स॒लि॒लाय॑ त्वा स॒र्णी॑काय
त्वा स॒ती॑काय त्वा के॒ताय॑ त्वा प्र॒चे॒त॒से॑ त्वा वि॒व॒स्व॒ते॑ त्वा दि॒व॒स्त्वा
ज्यो॒ति॒ष आ॒दि॒त्ये॑भ्य॒स्त्व॒र्चे॑ त्वा रु॒चे॑ त्वा द्यु॒ते॑ त्वा ( ) भा॒से॑ त्वा
ज्यो॒ति॒षे॑ त्वा य॒शो॒दां॑ त्वा य॒श॒सि॑ ते॒जो॒दां॑ त्वा ते॒ज॒सि॑ प॒यो॒दां॑ त्वा
प॒य॒सि॑ व॒र्चो॒दां॑ त्वा व॒र्च॒सि॑ द्र॒वि॒णो॒दां॑ त्वा द्र॒वि॒णे॑ सा॒द॒या॒मि
ते॒न॒र्षि॑णा ते॒न॒ ब्र॒ह्म॑णा तया दे॒व॒त॒याऽङ्गि॑र॒स्वद् ध्रु॒वा सी॒द॑ । 21

4.4.6.2 - Padam

अ॒सि॑ । स्त॒न॒यि॒न्नु॒स॒नि॒रि॒ति॑ स्त॒न॒यि॒न्नु॒ - स॒निः॑ । अ॒सि॑ ।

वृ॒ष्टि॑स॒नि॒रि॒ति॑ वृ॒ष्टि॑ - स॒निः॑ । अ॒सि॑ । अ॒ग्नेः॑ । या॒नी॑ । अ॒सि॑ ।

दे॒वाना॑म् । अ॒ग्ने॒यानी॑त्य॒ग्ने-यानी॑ ॥ अ॒सि । वा॒योः । या॒नी ॥ अ॒सि ।
 दे॒वाना॑म् । वा॒यो॒यानी॑ति वा॒यो - या॒नी ॥ अ॒सि । अ॒न्तरि॑क्षस्य ।
 या॒नी ॥ अ॒सि । दे॒वाना॑म् । अ॒न्तरि॑क्ष॒यानी॑त्य॒न्तरि॑क्ष - या॒नी ॥ अ॒सि ।
 अ॒न्तरि॑क्षम् । अ॒सि । अ॒न्तरि॑क्षाय । त्वा । स॒लिला॑य । त्वा ।
 स॒र्णीका॑य । त्वा । स॒तीका॑येति स - ती॒काय॑ । त्वा । के॒ताय॑ । त्वा ।
 प्र॒चे॒तस॑ इति प्र - चे॒तसे॑ । त्वा । वि॒वस्व॑ते । त्वा । दि॒वः । त्वा ।
 ज्यो॒तिषे॑ । आ॒दित्ये॑भ्यः । त्वा । ऋ॒चे । त्वा । रु॒चे । त्वा । द्यु॒ते ।
 त्वा ( ) । भा॒से । त्वा । ज्यो॒तिषे॑ । त्वा । य॒शो॒दामि॑ति य॒शः-दाम् ।
 त्वा । य॒शसि॑ । ते॒जो॒दामि॑ति ते॒जः - दाम् । त्वा । ते॒जसि॑ ।
 प॒यो॒दामि॑ति प॒यः - दाम् । त्वा । प॒यसि॑ । व॒र्चो॒दामि॑ति व॒र्चः-दाम् ।
 त्वा । व॒र्चसि॑ । द्र॒वि॒णो॒दामि॑ति द्र॒वि॒णः - दाम् । त्वा । द्र॒वि॒णे ।
 सा॒दया॑मि । ते॒न । ऋ॒षि॒णा । ते॒न । ब्र॒ह्म॒णा । तया॑ ॥ दे॒वत॑या ।

अ॒ङ्गि॒रस्व॑त् । ध्रु॒वा । सी॒द । 21 (79)

(वि॒द्यु॒त्सनि॑ - द्यु॒ते त्वै - का॒न्न त्रि॒श॒च्च) (A6)

4.4.7.1

भू॒य॒स्कृ॑द॒सि॒ वरि॑व॒स्कृ॑द॒सि॒ प्रा॒च्य॑स्यूर्ध्वा॒ऽस्य॑-न्त॒रि॒क्ष॑सद॒स्य॑-न्त॒रि॒क्षे॑
सी॒दा-फ॒सु॒षद॑सि॒ श्ये॑न॒सद॑सि॒ गृ॒ध्र॑सद॒सि॒ सु॒पर्ण॑सद॒सि॒ ना॒क॒सद॑सि॒
पृ॒थि॒व्या॒स्त्वा॒ द्र॒वि॒णे॑ सा॒दया॑म्य-न्त॒रि॒क्ष॑स्य॒ त्वा॒ द्र॒वि॒णे॑ सा॒दया॑मि
दि॒व॒स्त्वा॒ द्र॒वि॒णे॑ सा॒दया॑मि दि॒शां॒ त्वा॒ द्र॒वि॒णे॑ सा॒दया॑मि द्र॒वि॒णो॒दां॒ त्वा॒
द्र॒वि॒णे॑ सा॒दया॑मि प्रा॒णं॒ मे॑ पा॒ह्य-पा॒नं॒ मे॑ पा॒हि॒ व्या॒नं॒ मे॑ - [ ] 22

4.4.7.1 - Padam

भू॒य॒स्कृ॑दि॒ति॒ भू॒यः॑ - कृ॒त् । अ॒सि॒ । वरि॑व॒स्कृ॑दि॒ति॒ वरि॑वः - कृ॒त् ।
अ॒सि॒ । प्रा॒ची॑ । अ॒सि॒ । ऊ॒र्ध्वा॑ । अ॒सि॒ । अ॒न्त॒रि॒क्ष॑सदि॒त्यन्त॑रि॒क्ष
- स॒त् । अ॒सि॒ । अ॒न्त॒रि॒क्षे॑ । सी॒द॒ । अ॒फ॒सु॒षदि॑त्य॒फ॒सु॒ - स॒त् ।
अ॒सि॒ । श्ये॑न॒सदि॑ति॒ श्ये॑न - स॒त् । अ॒सि॒ । गृ॒ध्र॑सदि॒ति॒ गृ॒ध्र॑-स॒त् ।
अ॒सि॒ । सु॒पर्ण॑सदि॒ति॒ सु॒पर्ण॑ - स॒त् । अ॒सि॒ । ना॒क॒सदि॑ति॒
ना॒क॑ - स॒त् । अ॒सि॒ । पृ॒थि॒व्याः॑ । त्वा॒ । द्र॒वि॒णे॑ । सा॒दया॑मि ।
अ॒न्त॒रि॒क्ष॑स्य॒ । त्वा॒ । द्र॒वि॒णे॑ । सा॒दया॑मि । दि॒वः॑ । त्वा॒ । द्र॒वि॒णे॑ ।
सा॒दया॑मि । दि॒शाम्॑ । त्वा॒ । द्र॒वि॒णे॑ । सा॒दया॑मि ।

द्र॒वि॒णो॒दा॒मि॒ति॑ द्र॒वि॒णः॑ - दा॒म् । त्वा॒ । द्र॒वि॒णे॑ । सा॒दा॒या॒मि॒ ।
प्रा॒णमि॒ति॑ प्र - अ॒नम् । मे॒ । पा॒हि॒ । आ॒पा॒नमि॒त्यप॑ - अ॒नम् ।
मे॒ । पा॒हि॒ । व्या॒नमि॒ति॑ वि - अ॒नम् । मे॒ । 22 (50)

4.4.7.2

पा॒ह्या॒यु॒र्मे॑ पा॒हि॒ वि॒श्वा॒यु॒र्मे॑ पा॒हि॒ सर्वा॒यु॒र्मे॑ पा॒ह्यग्ने॑ यत् ते॒ पर॑ꣳ ह॒न्ना॒म
ता॒वे॒हि॒ सꣳ र॒भा॒व॒है॑ पाञ्च॑ ज॒न्येष्व॑-प्ये॒ध्यग्ने॑ या॒वा॒ अया॑वा॒ ए॒वा
ऊ॒माः॑ स॒ब्दः॑ स॒गरः॑ सु॒मे॒कः॑ । 23

4.4.7.2 - Padam

पा॒हि॒ । आ॒युः॑ । मे॒ । पा॒हि॒ । वि॒श्वा॒यु॒रि॒ति॑ वि॒श्व-आ॒युः॑ । मे॒ । पा॒हि॒ ।
सर्वा॒यु॒रि॒ति॑ सर्व॑ - आ॒युः॑ । मे॒ । पा॒हि॒ । अ॒ग्ने॑ । यत् ।
ते॒ । पर॑ꣳ । ह॒त् । ना॒म॑ । तौ॑ । ए॒ति॑ । इ॒हि॑ । स॒मि॒ति॑ । र॒भा॒व॒है॑ ।
पाञ्च॑ज॒न्येष्वि॒ति॑ पाञ्च॑ - ज॒न्येषु॑ । अ॒पी॒ति॑ । ए॒धि॑ । अ॒ग्ने॑ ।
या॒वाः॑ । अया॑वाः । ए॒वाः॑ । ऊ॒माः॑ । स॒ब्दः॑ । स॒गरः॑ ।
सु॒मे॒क॑ इति॑ सु - मे॒कः॑ । 23 (32) (व्या॒नं॑ मे॒ - द्वा॒त्रिं॑शच्च) (A7)

4.4.8.1

अग्निना विश्वाषाट् सूर्येण स्वराट् क्रत्वा शचीपतिर् ऋषभेण त्वष्टा
यज्ञेन मघवान् दक्षिणया सुवर्गो मन्युना वृत्रहा सौहार्द्वेन तनूधा
अन्नेन गयः पृथिव्याऽसनो दृग्भिरन्नादो वषट्कारेणर्द्धः साम्ना तनूपा
विराजा ज्योतिष्मान् ब्रह्मणा सोमपा गोभिर्यज्ञं दाधार क्षत्रेण
मनुष्या-नश्चेन च रथेन च वज्र्यतुभिः प्रभुः सँवथ्सरेण परिभू
स्तपसाऽनाधृष्टः सूर्यः सन् तनूभिः । 24

4.4.8.1 - Padam

अग्निना । विश्वाषाट् । सूर्येण । स्वराडिति स्व - राट् । क्रत्वा ।
शचीपतिः । ऋषभेण । त्वष्टा । यज्ञेन । मघवानिति मघ- वान् ।
दक्षिणया । सुवर्ग इति सुवः - गः । मन्युना । वृत्रहेति वृत्र - हा ।
सौहार्द्वेन । तनूधा इति तनू - धाः । अन्नेन । गयः । पृथिव्या ।
असनोत् । ऋग्भिरित्यृक् - भिः । अन्नाद इत्यन्न - अदः ।
वषट्कारेणेति वषट् - कारेण । ऋद्धः । साम्ना । तनूपा इति
तनू - पाः । विराजेति वि - राजा । ज्योतिष्मान् । ब्रह्मणा ।

सोमपा इति सोम - पाः । गोभिः । यज्ञम् । दाधार । क्षत्रेण ।
मनुष्यान् । अश्वेन । च । रथेन । च । वज्री । ऋतुभिरित्यृतु - भिः ।
प्रभुरिति प्र - भुः । सँवथ्सरेणेति सं - वथ्सरेण । परिभूरिति
परि - भूः । तपसा । अनाधृष्ट इत्यना - धृष्टः । सूर्यः । सन् ।
तनूभिः । 24 (49) (अग्नि - रैकान्न पञ्चाशत्) (A8)

4.4.9.1

प्रजापतिर्मनसा ऽन्धोऽच्छेतो धाता दीक्षायाम् सविता भृत्यां पूषा
सोमक्रयण्यां वरुण उपनद्धो ऽसुरः क्रीयमाणो मित्रः क्रीतः
शिपिविष्ट आसादितो नरंधिषः प्रोह्यमाणो ऽधिपतिरागतः प्रजापतिः
प्रणीयमानो ऽग्निराग्नीध्रे बृहस्पतिराग्नीध्रात् प्रणीयमान इन्द्रो
हविर्धाने ऽदितिरासादितो विष्णुरुपावह्नियमाणो ऽथर्वोपोत्तो
यमोऽभिषुतो ऽपूतपा आधूयमानो वायुः पूयमानो मित्रः क्षीरश्रीर्मन्थी
सक्तुश्रीर्वैश्वदेव उन्नीतो रुद्र ( ) आहुतो वायुरावृत्तो नृचक्षाः
प्रतिख्यातो भक्ष आगतः पितृणां नाराशंसो ऽसुरात्तः सिन्धुर-
वभृथमवप्रयन्थ् समुद्रो ऽवगतः सलिलः प्रप्लुतः

सु॒वरु॒द्रु॒चं॑ ग॒तः॑ । 25

4.4.9.1 - Padam

प्र॒जा॒प॒ति॒रि॒ति॑ प्र॒जा – प॒तिः॑ । म॒न॒सा॑ । अ॒न्धः॑ । अ॒च्छे॒त
इ॒त्य॒च्छ॑ – इ॒तः॑ । धा॒ता॑ । दी॒क्षा॒या॑म् । स॒वि॒ता॑ । भृ॒त्या॑म् । पू॒षा॑ ।
सो॒म॒क्र॒य॒ण॒या॒मि॒ति॑ सो॒म – क्र॒य॒ण॒या॑म् । व॒रु॒णः॑ । उ॒प॒न॒द्ध
इ॒त्यु॒प – न॒द्धः॑ । अ॒सु॒रः॑ । क्री॒य॒मा॒णः॑ । मि॒त्रः॑ । क्री॒तः॑ ।
शि॒पि॒वि॒ष्ट इ॒ति॑ शि॒पि – वि॒ष्टः॑ । आ॒सा॒दि॒त इ॒त्या – सा॒दि॒तः॑ ।
न॒रं॒धि॒षः॑ । प्रो॒ह्य॒मा॒ण इ॒ति॑ प्र – उ॒ह्य॒मा॒णः॑ । अ॒धि॒प॒ति॒रि॒त्य॒धि॒प॒तिः॑ ।
आ॒ग॒त इ॒त्या – ग॒तः॑ । प्र॒जा॒प॒ति॒रि॒ति॑ प्र॒जा – प॒तिः॑ । प्र॒णी॒य॒मा॒न
इ॒ति॑ प्र॒नी॒य॒मा॒नः॑ । अ॒ग्निः॑ । आ॒ग्नी॒ध्र इ॒त्या॒ग्नि॒इ॒ध्रे॑ । बृ॒ह॒स्प॒तिः॑ ।
आ॒ग्नी॒ध्रा॒दि॒त्या॒ग्नि॑ – इ॒ध्रा॒त् । प्र॒णी॒य॒मा॒न इ॒ति॑
प्र – नी॒य॒मा॒नः॑ । इ॒न्द्रः॑ । ह॒वि॒र्धा॒न इ॒ति॑ ह॒विः – धा॒ने॑ ।
अ॒दि॒तिः॑ । आ॒सा॒दि॒त इ॒त्या – सा॒दि॒तः॑ । वि॒ष्णुः॑ ।
उ॒पा॒व॒ह्नि॒य॒मा॒ण इ॒त्यु॒प – अ॒व॒ह्नि॒य॒मा॒णः॑ । अथ॒र्वा॑ । उ॒पो॒त्त

इत्युप - उत्तः । यमः । अभिषुत इत्यभि - सुतः । अपूतपा
इत्यपूत - पाः । आधूयमान इत्या - धूयमानः । वायुः । पूयमानः ।
मित्रः । क्षीरश्रीरिति क्षीर-श्रीः । मन्थी । सक्तुश्रीरिति सक्तु - श्रीः ।
वैश्वदेव इति वैश्व - देवः । उन्नीत इत्युत् - नीतः । रुद्रः ( ) ।
आहुत इत्या - हुतः । वायुः । आवृत्त इत्या - वृत्तः । नृचक्षा इति
नृ - चक्षाः । प्रतिख्यात इति प्रति - ख्यातः । भक्षः । आगत
इत्या - गतः । पितृणाम् । नाराशंसः । असुः । आत्तः । सिन्धुः ।
अवभृथमित्यव - भृथम् । अवप्रयन्नित्यव - प्रयन् । समुद्रः ।
अवगत इत्यव - गतः । सलिलः । प्रप्लुत इति प्र - प्लुतः ।
सुवः । उदृचमित्युत् - ऋचम् । गतः । 25 (71)

(रुद्र - एकविंशतिश्च) (A9)

4.4.10.1

कृत्तिका नक्षत्र-मग्निर्देवताग्ने रुचः स्थ प्रजापतेर्धातुः
सोमस्यर्चे त्वा रुचे त्वा द्युते त्वा भासे त्वा ज्योतिषे त्वा रोहिणी

नक्षत्रं प्रजापतिर्देवता मृगशीर्षं नक्षत्रं सोमो देवता ऽऽर्द्रा नक्षत्रं
रुद्रो देवता पुनर्वसू नक्षत्रमदितिर्देवता- तिष्यो नक्षत्रं बृहस्पतिर्देवता
ऽऽश्रेषा नक्षत्रं सर्पा देवता मघा नक्षत्रं पितरो देवता फल्गुनी
नक्षत्र - [ ] 26

4.4.10.1 - Padam

कृत्तिकाः । नक्षत्रम् । अग्निः । देवता । अग्नेः । रुचः । स्थ ।
प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः । धातुः । सोमस्य । ऋचे । त्वा । रुचे ।
त्वा । द्युते । त्वा । भासे । त्वा । ज्योतिषे । त्वा । रोहिणी ।
नक्षत्रम् । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । देवता । मृगशीर्षमिति
मृग - शीर्षम् । नक्षत्रम् । सोमः । देवता । आर्द्रा । नक्षत्रम् ।
रुद्रः । देवता । पुनर्वसू इति पुनः - वसू । नक्षत्रम् । अदितिः ।
देवता । तिष्यः । नक्षत्रम् । बृहस्पतिः । देवता ।
आश्रेषा इत्या-श्रेषाः । नक्षत्रम् । सर्पाः । देवता । मघाः । नक्षत्रम् ।
पितरः । देवता । फल्गुनी इति । नक्षत्रम् । 26 (50)

4.4.10.2

–मर्य॑मा दे॒वता॑ फ॒ल्गु॑नी नक्ष॒त्रं॑ भ॒गो दे॒वता॑ ह॒स्तो नक्ष॒त्रं॑ स॒विता॑
 दे॒वता॑ चि॒त्रा नक्ष॒त्रमिन्द्रो॑ दे॒वता॑ स्वा॒ती नक्ष॒त्रं वा॒युर्दे॒वता॑ वि॒शाखे॑
 नक्ष॒त्रमिन्द्रा॑ग्नी दे॒वता॑ ऽनू॒राधा॑ नक्ष॒त्रं मि॒त्रो दे॒वता॑ रोहि॒णी
 नक्ष॒त्रमिन्द्रो॑ दे॒वता॑ वि॒चृतौ॑ नक्ष॒त्रं पि॒तरो॑ दे॒वता॑ ऽषा॒ढा नक्ष॒त्रमापो॑
 दे॒वता॑ ऽषा॒ढा नक्ष॒त्रं विश्वे॑ दे॒वा दे॒वता॑ श्रो॒णा नक्ष॒त्रं विष्णु॑र्दे॒वता॑
 श्रवि॑ष्ठा नक्ष॒त्रं व॑स॒वो – [ ] 27

4.4.10.2 - Padam

अ॒र्य॑मा । दे॒वता॑ । फ॒ल्गु॑नी इति । नक्ष॒त्रम् । भ॒गः । दे॒वता॑ । ह॒स्तः ।
 नक्ष॒त्रम् । स॒विता॑ । दे॒वता॑ । चि॒त्रा । नक्ष॒त्रम् । इन्द्रः॑ । दे॒वता॑ ।
 स्वा॒ती । नक्ष॒त्रम् । वा॒युः । दे॒वता॑ । वि॒शाखे॑ इति वि – शा॒खे ।
 नक्ष॒त्रम् । इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र – अ॒ग्नी । दे॒वता॑ । अ॒नू॒राधा॑
 इत्यनु – रा॒धाः । नक्ष॒त्रम् । मि॒त्रः । दे॒वता॑ । रोहि॒णी । नक्ष॒त्रम् ।
 इन्द्रः॑ । दे॒वता॑ । वि॒चृता॑विति वि – चृ॒तौ । नक्ष॒त्रम् । पि॒तरः॑ ।
 दे॒वता॑ । अ॒षा॒ढाः । नक्ष॒त्रम् । आपः॑ । दे॒वता॑ । अ॒षा॒ढाः । नक्ष॒त्रम् ।

वि॒श्वे॑ । दे॒वाः । दे॒वता॑ । श्रो॒णा । नक्ष॑त्रम् । वि॒ष्णुः॑ । दे॒वता॑ ।
श्रवि॑ष्ठाः । नक्ष॑त्रम् । वस॑वः । 27 (50)

4.4.10.3

दे॒वता॑ श॒तभि॑षङ् नक्ष॑त्रमिन्द्रो॑ दे॒वता॑ प्रो॒ष्ठप॑दा नक्ष॑त्रमज॒ एक॑पाद्
दे॒वता॑ प्रो॒ष्ठप॑दा नक्ष॑त्रमहि॒र्बुध्नियो॑ दे॒वता॑ रे॒वती॑ नक्ष॑त्रं पू॒षा दे॒वता॑
ऽश्व॑युजौ नक्ष॑त्रमश्वि॒नौ दे॒वता॑ ऽप॒भर॑णीर्नक्ष॑त्रं य॒मो दे॒वता॑,
पू॒र्णा प॒श्चाद् यत् ते॑ दे॒वा अ॒दधुः॑ । 28

4.4.10.3 - Padam

दे॒वता॑ । श॒तभि॑षगिति॑ श॒त – भि॑षक् । नक्ष॑त्रम् । इन्द्रः॑ । दे॒वता॑ ।
प्रो॒ष्ठप॑दा इति॑ प्रो॒ष्ठ – प॒दाः । नक्ष॑त्रम् । अ॒जः ।
ए॒कपा॑दित्ये॒क – पा॒त् । दे॒वता॑ । प्रो॒ष्ठप॑दा इति॑ प्रो॒ष्ठ – प॒दाः ।
नक्ष॑त्रम् । अ॒हिः । बु॒ध्नियः॑ । दे॒वता॑ । रे॒वती॑ । नक्ष॑त्रम् । पू॒षा ।
दे॒वता॑ । अ॒श्वयु॑जावित्यश्व – यु॒जौ । नक्ष॑त्रम् । अ॒श्विनौ॑ । दे॒वता॑ ।
अ॒पभ॑रणीरित्यप – भ॒रणीः॑ । नक्ष॑त्रम् । य॒मः । दे॒वता॑ । पू॒र्णा ।
प॒श्चात् । यत् । ते॑ । दे॒वाः । अ॒दधुः॑ । 28 (33)

(फल्गुनी नक्षत्रं - वैसव - स्त्रयस्त्रिंशच्च) (A10)

4.4.11.1

मधुश्च॑ माधवश्च॑ वासन्तिकावृ॑तू शुक्रश्च॑ शुचिश्च॑ ग्रैष्मावृ॑तू
नभश्च॑ नभस्यश्च॑ वार्षिकावृ॑तू इषश्चो॑र्जश्च॑ शारदावृ॑तू
सहश्च॑ सहस्यश्च॑ हैमन्तिकावृ॑तू तपश्च॑ तपस्यश्च॑ शैशिरावृ॑तू
अग्ने॑रन्तः॒ श्लेषो॑ऽसि॒ कल्पे॑तां॒ द्यावा॑पृथि॒वी कल्प॑न्ता॒माप॒ ओष॑धीः
कल्प॑न्ता॒मग्न॑यः॒ पृथ॑ङ्मम॒ ज्यैष्ठ्य॑य॒ सव्र॑ता- [ ] 29

4.4.11.1 - Padam

मधुः॑ । च॒ । माधवः॑ । च॒ । वासन्तिकौ॑ । ऋतू॑ इति । शुक्रः॑ । च॒ ।
शुचिः॑ । च॒ । ग्रैष्मौ॑ । ऋतू॑ इति । नभः॑ । च॒ । नभस्यः॑ । च॒ ।
वार्षिकौ॑ । ऋतू॑ इति । इषः॑ । च॒ । उर्जः॑ । च॒ । शारदौ॑ । ऋतू॑ इति ।
सहः॑ । च॒ । सहस्यः॑ । च॒ । हैमन्तिकौ॑ । ऋतू॑ इति । तपः॑ । च॒ ।
तपस्यः॑ । च॒ । शैशिरौ॑ । ऋतू॑ इति । अग्नेः॑ ।
अन्तः॑ श्लेष इत्यन्तः - श्लेषः॑ । असि॑ । कल्पे॑ताम् । द्यावा॑पृथि॒वी
इति॑ द्यावा - पृथि॒वी । कल्प॑न्ताम् । आपः॑ । ओष॑धीः । कल्प॑न्ताम् ।

अ॒ग्नयः॑ । पृ॒थक् । म॒म । ज्यै॑ष्याय । स॒व॒ता इति॑ स-व॒ताः । 29 (50)

4.4.11.2

ये॑ऽग्नयः॑ स॒म॒न॒सोऽन्तरा॑ द्यावा॑पृथि॒वी शै॑शिरावृ॒तू अ॒भि क॒ल्प॑मा॒ना
इन्द्र॑मि॒व दे॒वा अ॒भि सँ॑वि॒शन्तु॑ सँ॒यच्च॑ प्र॒चे॒ताश्चा॒ग्नेः सोम॑स्य
सूर्य॑स्यो-ग्रा च॑ भी॒मा च॑ पि॒तृणां॑ य॒मस्येन्द्र॑स्य ध्रु॒वा च॑ पृथि॒वी च॑
दे॒वस्य॑ स॒वि॒तु॒र्म॒रुतां॑ वरु॒णस्य॑ ध॒र्त्री च॑ ध॒रि॒त्री च॑ मि॒त्राव॑रुणयो
मि॒त्रस्य॑ धा॒तुः प्रा॒ची च॑ प्र॒तीची॑ च॒ वसू॑नाꣳ रु॒द्राणा॑ - [ ] 30

4.4.11.2 - Padam

ये । अ॒ग्नयः॑ । स॒म॒न॒स इति॑ स - म॒न॒सः । अ॒न्तरा॑ । द्यावा॑पृथि॒वी
इति॑ द्यावा॑ - पृथि॒वी । शै॑शिरौ । ऋ॒तू इति॑ । अ॒भीति॑ । क॒ल्प॑मा॒नाः ।
इन्द्र॑म् । इ॒व । दे॒वाः । अ॒भि । स॒मि॒ति । वि॒शन्तु॑ । सँ॒यदि॑ति
सं - यत् । च॑ । प्र॒चे॒ता इति॑ प्र - चे॒ताः । च॑ । अ॒ग्नेः ।
सोम॑स्य । सूर्य॑स्य । उ॒ग्रा । च॑ । भी॒मा । च॑ । पि॒तृणा॑म् । य॒मस्य॑ ।
इन्द्र॑स्य । ध्रु॒वा । च॑ । पृथि॒वी । च॑ । दे॒वस्य॑ । स॒वि॒तुः ।
म॒रुता॑म् । वरु॒णस्य॑ । ध॒र्त्री । च॑ । ध॒रि॒त्री । च॑ ।

मि॒त्रावरु॑णयो॒रिति॑ मि॒त्रा - वरु॑णयोः । मि॒त्रस्य॑ । धा॒तुः । प्रा॒ची॑ । च ।
प्र॒तीची॑ । च । वसू॑नाम् । रु॒द्राणां॑ । 30 (50)

4.4.11.3

-मा॒दि॒त्यानां॑ ते तेऽधि॑पतयस्तेभ्यो नमस्ते नो मृ॒डयन्तु॑ ते यं द्वि॒ष्मो
यश्च॑ नो द्वेष्टि॑ तं वो॑ जंभे॑ दधामि॑ सहस्र॑स्य प्र॒मा अ॒सि सहस्र॑स्य
प्र॒तिमा॑ अ॒सि सहस्र॑स्य वि॒मा अ॒सि सहस्र॑स्योन्मा॑ अ॒सि साहस्रो॑ऽसि
सहस्रा॑य त्वे॒मा मे॑ अ॒ग्न इष्ट॑का धे॒नवः॑ सन्त्वे॒का च॑ श॒तं च॑ सहस्रं॑
चायु॑तं च - [ ] 31

4.4.11.3 - Padam

आ॒दि॒त्याना॑म् । ते । ते । अधि॑पतय इत्यधि॑-पतयः । तेभ्यः॑ । नमः॑ ।
ते । नः॑ । मृ॒डयन्तु॑ । ते । यम् । द्वि॒ष्मः । यः । च । नः॑ । द्वेष्टि॑ ।
तम् । वः॑ । जंभे॑ । दधामि॑ । सहस्र॑स्य । प्र॒मेति॑ प्र - मा । अ॒सि ।
सहस्र॑स्य । प्र॒तिमेति॑ प्रति - मा । अ॒सि । सहस्र॑स्य ।
वि॒मेति॑ वि - मा । अ॒सि । सहस्र॑स्य । उ॒न्मेत्यु॑त् - मा । अ॒सि ।
साहस्रः॑ । अ॒सि । सहस्रा॑य । त्वा । इ॒माः । मे॑ । अ॒ग्ने । इष्ट॑काः ।

धे॒नवः॑ । स॒न्तु॑ । ए॒का॑ ॥ च॒ । श॒तम्॑ । च॒ । स॒हस्र॑म् । च॒ । अ॒यु॒तम्॑ ॥

च॒ । 31 (50)

4.4.11.4

नि॒यु॒तं॑ च॒ प्र॒यु॒तं॑ चा॒र्बु॒दं॑ च॒ न्य॒र्बु॒दं॑ च॒ स॒मु॒द्रश्च॑ म॒ध्यं॑ चा॒न्तश्च॑
 प॒रार्ध॑श्चे॒मा मे॑ अ॒ग्न इ॒ष्टका॑ धे॒नवः॑ स॒न्तु ष॒ष्टिः॑ स॒हस्र॑म॒यु॒त-
 म॒क्षी॑यमाणा ऋ॒तस्था॑ स्थ॒र्तावृ॑धो घृ॒तश्चु॑तो मधु॒श्चु॒त ऊ॒र्ज॑स्वतीः
 स्व॒धावि॑नीस्ता मे॑ अ॒ग्न इ॒ष्टका॑ धे॒नवः॑ स॒न्तु वि॒राजो॑ नाम
 का॒मदु॑घा॒ अ॒मु॒त्रामु॑ष्मिन् लो॒के । 32

4.4.11.4 - Padam

नि॒यु॒तमि॑ति॒ नि - यु॒तम्॑ । च॒ । प्र॒यु॒तमि॑ति॒ प्र-यु॒तम्॑ । च॒ । अ॒र्बु॒दम्॑ ।
 च॒ । न्य॒र्बु॒दमि॑ति॒ नि - अ॒र्बु॒दम्॑ । च॒ । स॒मु॒द्रः॑ । च॒ । म॒ध्यम्॑ । च॒ ।
 अ॒न्तः॑ । च॒ । प॒रार्ध॑ इति॒ पर - अ॒र्धः॑ । च॒ । इ॒माः॑ । मे॒ । अ॒ग्ने॑ ।
 इ॒ष्टकाः॑ । धे॒नवः॑ । स॒न्तु॑ । ष॒ष्टिः॑ । स॒हस्र॑म् । अ॒यु॒तम्॑ ।
 अ॒क्षी॑यमाणाः । ऋ॒तस्था॑ इत्यृ॒त - स्थाः॑ । स्थ॒ । ऋ॒तावृ॑ध
 इत्यृ॒त - वृ॑धः । घृ॒तश्चु॑त इति॒ घृ॒त - शु॑तः ।

मधु॑श्रु॒त इति॑ मधु॑ - श्रु॒तः । ऊ॒र्ज॑स्व॒तीः । स्व॒धा॒वि॒नी॒रि॒ति॑ स्व॒धा -
वि॒नीः॑ । ताः । मे । अ॒ग्ने । इ॒ष्ट॑काः । धे॒नवः॑ । स॒न्तु । वि॒राज॑ इति॑
वि - राजः॑ । नाम । का॒म॒दु॒घा इति॑ काम॑ - दु॒घाः॑ । अ॒मु॒त्र ।
अ॒मु॒ष्मि॒न् । लो॒के । 32 (45)

(स॒व॒ता - रु॒द्राणा॑ - म॒यु॒तञ्च॑ - पञ्च॑च॒त्वारि॑ञ्च) (A11)

4.4.12.1

स॒मि॒द्-दि॒शा॒मा॒शया॑ नः सु॒व॒र्वि॒न्म॒धो॒रतो॑ मा॒धवः॑ पा॒त्व॒स्मान् ।
अ॒ग्नि॒र्दे॒वो दु॒ष्ट॑री॒तुरदा॑भ्य इ॒दं क्ष॒त्रञ् रक्ष॑तु पा॒त्व॒स्मान् ।
रथ॑न्त॒रञ् साम॑भिः पा॒त्व॒स्मान् गा॒य॒त्री छ॒न्दसां॑ वि॒श्व॒रूपा॑ ।
त्रि॒वृ॒न्नो वि॒ष्टया॑ स्तो॒मो अ॒हाञ् स॒मु॒द्रो वा॒त इ॒दमो॑जः पि॒प॒र्तु ।
उ॒ग्रा दि॒शा॒मभि॑-भू॒तिर्वयो॑धाः शु॒चिः शु॒क्रे अ॒हन्यो॑ज॒सीना॑ ।
इ॒न्द्रा॒धि॒पतिः॑ पि॒पृ॒ताद॑तो॒ नो म॑हि - [ ] 33

4.4.12.1 - Padam

स॒मिदि॑ति॒ सम् – इत् । दि॒शाम् । आ॒शया॑ ॥ नः । सु॒वर्वि॑दि॒ति
सुवः – वि॒त् । म॒धोः ॥ अतः॑ । मा॒धवः॑ । पा॒तु । अ॒स्मान् । अ॒ग्निः ।
देवः॑ । दु॒ष्टरी॑तुः । अ॒दाभ्यः॑ ॥ इ॒दम् । क्ष॒त्रम् । र॒क्षतु॑ । पा॒तु ।
अ॒स्मान् । रथ॑न्त॒रमि॑ति॒ रथं – त॒रम् । सा॒मभि॑रि॒ति सा॒म – भिः ।
पा॒तु । अ॒स्मान् । गा॒यत्री॑ । छ॒न्दसा॑म् । वि॒श्वरू॑पेति॒ विश्व॑ – रू॒पा ।
त्रि॒वृदि॑ति॒ त्रि-वृ॑त् । नः । वि॒ष्टये॑ति॒ वि – स्थ॑या ॥ स्तो॒मः । अ॒हाम् ॥
स॒मुद्रः॑ । वा॒तः । इ॒दम् । ओजः॑ । पि॒प॒र्तु । उ॒ग्रा । दि॒शाम् ।
अ॒भिभू॑ति॒रित्य॑भि – भू॒तिः । वयो॑धा इति॒ वयः- धाः । शु॒चिः ।
शु॒क्रे । अ॒हनि॑ । ओ॒जसी॑ना ॥ इ॒न्द्र । अ॒धिप॑ति॒रित्य॑धि – प॒तिः ।
पि॒पृता॑त् । अतः॑ । नः । म॒हि । 33 (50)

4.4.12.2

क्ष॒त्रं वि॒श्वतो॑ धा॒रये॑दं । बृ॒हत् सा॒म क्ष॒त्रभृ॑द्-वृ॒द्ध वृ॑ष्णि॒यं
त्रि॒ष्टुभौ॑जः शु॒भित॑ मु॒ग्रवी॑रं । इ॒न्द्र स्तो॒मेन॑ पञ्चद॒शेन॑ म॒ध्यमि॑दं
वा॒तेन॑ स॒गरे॑ण र॒क्ष । प्रा॒ची दि॒शां स॒हय॑शा य॒शस्व॑ती वि॒श्वे दे॒वाः

प्रावृषा ऽह्ना॑ सुव॑र्वती । इ॒दं क्ष॒त्रं दु॒ष्टर॑मस्त्वो॒जो ऽना॑धृष्ट॒
सह॑स्रिय॒ सह॑स्वत् । वैरू॒पे साम॑न्नि॒ह तच्छ॑के॒म जग॑त्यैनं वि॒क्ष्वा
वेश॑यामः । विश्वे॑ दे॒वाः सप्त॑दशेन - [ ] 34

4.4.12.2 - Padam

क्ष॒त्रम् । विश्व॑तः । धार॑य । इ॒दम् । बृ॒हत् । साम॑ । क्ष॒त्रभृ॑दिति
क्ष॒त्र - भृ॑त् । वृ॒द्धवृ॑ष्णियमिति वृ॒द्ध-वृ॑ष्णियम् । त्रि॒ष्टुभा॑ । ओजः॑ ।
शु॒भित॑म् । उ॒ग्रवी॑रमित्यु॒ग्र - वी॒रम् । इन्द्र॑ । स्तो॒मेन॑ । पञ्च॑दशेनेति
पञ्च॑ - द॒शेन॑ । म॒ध्यम् । इ॒दम् । वा॒तेन॑ । स॒गरे॑ण । र॒क्ष । प्रा॒ची ।
दि॒शाम् । स॒हय॑शा इति स॒ह - य॑शाः । य॒शस्व॑ती । विश्वे॑ । दे॒वाः ।
प्रावृ॑षा । अ॒ह्नाम् । सुव॑र्वतीति सुवः - व॒ती । इ॒दम् । क्ष॒त्रम् ।
दु॒ष्टर॑म् । अ॒स्तु । ओजः॑ । अ॒नाधृ॑ष्टमित्यना - धृ॒ष्टम् । स॒हस्रि॑यम् ।
सह॑स्वत् । वैरू॒पे । साम॑न् । इ॒ह । तत् । श॒केम॑ । जग॑त्या । ए॒नम् ।
वि॒क्षु । ए॒ति । वेश॑यामः । विश्वे॑ । दे॒वाः ।
सप्त॑दशेनेति सप्त - द॒शेन॑ । 34 (50)

4.4.12.3

वर्च॑ इ॒दं क्ष॒त्रं॑ स॒लिल॑वा॒तमु॒ग्रं॑ । ध॒र्त्री दि॒शां क्ष॒त्रमि॒दं॑
दा॒धारो॑प॒स्थाऽऽशा॑नां मि॒त्रव॑दस्त्वो॒जः॑ ।

मि॒त्राव॑रुणा श॒रदाऽ॑ह्नां चि॒किन्वू॑ अ॒स्मै रा॒ष्ट्राय॑ म॒हि श॒र्म य॑च्छ॒तं॑ ।

वैरा॑जे सा॒मन्न॑धि मे म॒नीषाऽनु॑ष्टु॒भा सं॑भृ॒तं वी॒र्यं॑ सहः॑ ।

इ॒दं क्ष॒त्रं मि॒त्रव॑दा॒र्द्रदा॑नु मि॒त्राव॑रुणा र॒क्षत॑-मा॒धिप॑त्यैः ।

स॒म्राड् दि॒शां॑ स॒हसा॑म्नी स॒हस्व॑त्यृ॒तुर्हे॑म॒न्तो वि॒ष्टया॑ नः पि॒पर्तु॑ ।

अ॒वस्यु॑वा॒ता - [ ] 35

4.4.12.3 - Padam

वर्चः॑ । इ॒दम् । क्ष॒त्रम् । स॒लिल॑वा॒तमि॒ति स॒लिल॑ - वा॒तम् । उ॒ग्रम् ।

ध॒र्त्री । दि॒शाम् । क्ष॒त्रम् । इ॒दम् । दा॒धार । उ॒पस्थे॑त्यु॒प - स्था॑ ।

आ॒शाना॑म् । मि॒त्रव॑दि॒ति मि॒त्र - व॒त् । अ॒स्तु । ओ॒जः॑ ।

मि॒त्राव॑रुणे॒ति मि॒त्रा - व॒रुणा॑ । श॒रदा॑ । अ॒ह्नाम् । चि॒किन्वू॑ इ॒ति॑ ।

अ॒स्मै । रा॒ष्ट्राय॑ । म॒हि । श॒र्म । य॑च्छ॒तम् । वैरा॑जे । सा॒मन्न॑ ।

अ॒धीति॑ । मे॒ । म॒नीषा॑ । अ॒नुष्टु॑भेत्यनु - स्तु॒भा॑ ।

संभृतमिति सं – भृतम् । वीर्यम् । सहः । इदम् । क्षत्रम् ।
 मित्रवदिति मित्र – वत् । आर्द्रदान्वित्यार्द्र – दानु ।
 मित्रावरुणेति मित्रा – वरुणा । रक्षतम् । आधिपत्यैरित्याधि-पत्यैः ।
 सम्राडिति सम् – राट् । दिशाम् । सहसाम्नीति सह – साम्नी ।
 सहस्वती । ऋतुः । हेमन्तः । विष्टयेति वि – स्थया । नः । पिपर्तु ।
 अवस्युवाता इत्यवस्यु – वाताः । 35 (50)

4.4.12.4

बृहतीर्नु शक्वरीरिमं यज्ञमवन्तु नो घृताचीः ।
 सुवर्वती सुदुघा नः पयस्वती दिशां देव्यवतु नो घृताची ।
 त्वं गोपाः पुरातोत पश्चाद् बृहस्पते याम्यां युङ्ग्धि वाचं ।
 ऊर्ध्वा दिशां रन्तिराशौषधीनां सँवथ्सरेण सविता नो अहां ।
 रेवथ् सामाति छन्दा उ छन्दोऽजात शत्रुः स्योना नो अस्तु ।
 स्तोमत्रयस्त्रिंशो भुवनस्य पत्नि विवस्वद्वाते अभि नो – [ ] 36

4.4.12.4 - Padam

बृ॒हतीः॑ । नु॑ । श॒क्वरीः॑ । इ॒मम् । य॒ज्ञम् । अ॒वन्तु॑ । नः॑ । घृ॒ताचीः॑ ॥
सु॒वर्व॒तीति॑ सु॒वः - व॒ती । सु॒दु॒धेति॑ सु - दु॒घा ॥ नः॑ । प॒यस्व॑ती ।
दि॒शाम् । दे॒वी । अ॒वतु॑ । नः॑ । घृ॒ताचीः॑ ॥ त्वम् । गो॒पा इति॑
गो - पाः । पु॒र ए॒तेति॑ पु॒रः - ए॒ता । उ॒त । प॒श्चात् । बृ॒हस्प॑ते ।
या॒म्याम् ॥ यु॒ङ्ग्धि॑ । वा॒चम् । ऊ॒र्ध्वा । दि॒शाम् । र॒न्तिः । आ॒शा ॥
ओष॑धीनाम् । सँ॒वथ्स॑रेणेति॑ सं-वथ्स॑रेण । स॒विता॑ । नः॑ । अ॒ह्नाम् ॥
रे॒वत् । सा॒म । आ॒ति॒छन्दा॑ इत्याति॑ - छ॒न्दाः । उ॒ । छ॒न्दः ।
अ॒जा॒तश॒त्रुरि॒त्यजा॑त - श॒त्रुः । स्यो॒ना । नः॑ । अ॒स्तु ।
स्तो॒मत्र॑यस्त्रिंश॑ इति॑ स्तो॒म - त्र॑यस्त्रिंशे॑ । भु॒वन॑स्य । प॒त्नि ।
वि॒वस्व॑द्वा॒त इति॑ वि॒वस्व॑त् - वा॒ते । अ॒भीति॑ । नः॑ । 36 (50)

4.4.12.5

गृ॒णाहि॑ । घृ॒तव॑ती स॒वित॑राधि॒पत्यैः॑ प॒यस्व॑ती र॒न्तिरा॑शा॒ नो अ॑स्तु ।
ध्रु॒वा दि॒शां वि॑ष्णु॒पत्न्य॑घो॒राऽस्ये॑शाना॒ सह॑सो॒ या म॑नोता ॥
बृ॒हस्प॑ति॒ मर्त॑रिश्चो॒त वा॒युः स॑न्धु॒वाना॑ वा॒ता अ॒भि नो॑ गृणन्तु ।

विष्टं॑भो॒ दि॒वो॑ ध॒रुणः॑ पृथि॒व्या अ॒स्ये॑शा॒ना ज॑ग॒तो वि॒ष्णु॑प॒त्नी ।
वि॒श्वव्य॑चा इ॒षय॑न्ती सु॒भूतिः॑ शि॒वा नो॑ अ॒स्त्वदि॑तिरुप॒स्थे ॥
वैश्वान॑रो न ऊ॒त्या पृ॒ष्ठो दि॒व्य नु॑ नो ( ) ऽद्या॑नु॒मति॑ रन्वि॒दनु॑मते॒ त्वं
क॒या नश्चि॑त्र आ॒भुव॑त् को अ॒द्य यु॑ङ्क्ते । 37

4.4.12.5 - Padam

गृ॒णाहि॑ । घृ॒तव॑तीति॒ घृ॒त - व॑ती । स॒वितः॑ । आ॒धिप॑त्यैरि॒त्याधि॑-
प॒त्यैः । प॒यस्व॑ती । र॒न्तिः । आ॒शा ॥ नः । अ॒स्तु । ध्रु॒वा । दि॒शाम् ।
वि॒ष्णु॑प॒त्नीति॑ वि॒ष्णु - प॒त्नी । अ॒घो॑रा । अ॒स्य । ई॒शा॒ना । स॒हसः॑ ।
या । म॒नो॒ता ॥ बृ॒हस्प॑तिः । मा॒तरि॑श्वा ॥ उ॒त । वा॒युः । स॒न्धु॒वा॒ना इति॑
सम् - ध्रु॒वा॒नाः । वा॒ताः ॥ अ॒भीति॑ । नः । गृ॒णन्तु॑ । विष्टं॑भ इति॑
वि - स्तं॑भः । दि॒वः । ध॒रुणः॑ । पृथि॒व्याः । अ॒स्य । ई॒शा॒ना ।
ज॑ग॒तः । वि॒ष्णु॑प॒त्नीति॑ वि॒ष्णु - प॒त्नी । वि॒श्वव्य॑चा इति॑
वि॒श्व - व्य॑चाः । इ॒षय॑न्ती । सु॒भूति॑रिति॒ सु - भू॑तिः । शि॒वा । नः ।
अ॒स्तु । अ॒दि॒तिः । उ॒पस्थ॑ इत्यु॒प - स्थे॑ । वैश्वान॑रः । नः । ऊ॒त्या ।

पद पाठे (वाक्य सहित) - चतुर्थकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः

पृष्टः । दिवि । अन्विति । नः ( ) । अद्य । अनुमतिरित्यनु - मतिः ।
अन्विति । इत् । अनुमत इत्यनु-मते । त्वम् । कया । नः । चित्रः ।
एति । भुवत् । कः । अद्य । युङ्क्ते । 37 (64)
(महि - सप्तदशेना - ऽवस्युवाता - अभि नो - ऽनु न -
श्चतुर्दश च) (A12)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 12 Anuvaakams :-

(रश्मिरसि - राज्ञ्यस्य - यं पुरो हरिकेशो - ऽग्निर्मूर्ध्व -
न्द्राग्निभ्यां - बृहस्पति - भूयस्कृद - स्यग्निना विश्वाषाट् -
प्रजापतिर्मनसा - कृत्तिका - मधुश्च - समिदिशां - द्वादश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(रश्मिरसि - प्रति धेनु- मसि स्तनयिन्नुसनिर - स्यादित्यानां -
सप्तत्रिंशत्)

पद पाठे (वाक्य सहित) – चतुर्थकाण्डे – चतुर्थः प्रश्नः

First and Last Padam of Fourth Prasnam of Kandam 4 :-

(रश्मि॑रसि॒ – को अ॒द्य यु॑ङ्क्ते)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे
चतुर्थ काण्डे चतुर्थः प्रश्नः समाप्तः ॥

पद पाठे (वाक्य सहित) – चतुर्थकाण्डे – चतुर्थः प्रश्नः

Details of Panchati and Padam for Kandam 4 – Prasanam 4 – TS 4.4

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	3	143
Anuvakam 2	3	140
Anuvakam 3	3	178
Anuvakam 4	8	405
Anuvakam 5	2	98
Anuvakam 6	2	129
Anuvakam 7	2	82
Anuvakam 8	1	49
Anuvakam 9	1	71
Anuvakam 10	3	133
Anuvakam 11	4	195
Anuvakam 12	5	264
Total →	37	1887

Notes:

1. Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in